

OBSERVANT

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg

Jaargang 4, nummer 3 27 september 1983

Colleged weer omhoog, profijtbeginnel in tweede fase

Student wordt voor verlaagde beurs weer afhankelijk van ouders

Het lang beloofde nieuwe studie-financieringsstelsel is zo goed als zeker van de baan. Dat wil zeggen: het stelsel dat de student financieel onafhankelijk maakt van zijn ouders. Het kabinet heeft besloten dat daar geen geld voor is, blijkt uit de begroting voor 1984 die op Prinsjesdag wereldkundig werd. Vanaf nu wordt nog slechts een „ander stelsel” beloofd, dat in ieder geval niet duurder mag zijn dan het tegenwoordige en „zo mogelijk deze kabinetsperiode” wordt ingevoerd. In afwachting daarvan gaan de beursen omlaag en de kollegegelden omhoog.

Zo voegt minister Deetman een hoofdstuk toe aan een eindeloos verhaal. Het begon in de roerige jaren zeventig, toen het principe van de financieel onafhankelijke student voor het eerst door een regering serieus werd genomen. Tien jaar lang hebben onderwijsministers gezocht naar dekking, totdat Deetman dit voorjaar de gedenkwaardige woorden sprak: „Voor de zomer krijgt u haring of kuit”. Het werd ná de zomer en het werd in elk geval geen haring. „Dit beginsel kunnen we niet realiseren. Een deel van de kosten voor studie en levensonderhoud zal door de ouders betaald blijven.”

Kuit wordt het voorlopig ook niet, want het andere stelsel moet nog helemaal ontworpen worden. Alleen de financiële dekking is er: de kas van Rijksstudietoelagen plus het bedrag dat vrijkomt als de kinderbijslag voor achttien tot zeventwintigjarigen wordt afgeschaft.

Profijtbeginnel

Een ander principe blijft wel, dat van het profijtbeginnel. In 1984 gaan ouders eerder meebetalen aan de studie van hun kind. De loongrens waaronder men een maximale toelage kan krijgen wordt bevroren. Tot nog toe steeg die grens mee met de prijzen. De lonen echter bleven achter, redeneert het ministerie, daalden zelfs door de toenemende werkloosheid zodat steeds meer mensen een beroep deden op Rijksstudietoelagen. In 1982/3 werden 135.000 aanvragen gehonoreerd tegen 111.000 in 1981/2.

De extra toelage van 350 tot 600 gulden voor mikroskopen, dure studieboeken, tekentafels en tandheelkundig instrumentarium wordt afgeschaft, omdat de toekenning teveel tijd kost en omdat ook voor an-

dere studies extra uitgaven nodig zijn, die de student wél zelf moet betalen.

De studietoelage voor achttien tot twintigjarigen wordt verlaagd tot RWW-niveau, omdat anders uitkeringstrekkers minder krijgen dan beursstudenten. Althans, dat probeert minister Deetman voor de tweede keer. Vorig jaar werd zijn poging vrijdeld door de Tweede Kamer, die een ongelijke bedeling van studenten van verschillende leeftijden veel bezwaarlijker vond en de voorgestelde verlaging over alle beursen verdeelde. De maximale toelage voor oudere studenten wordt overigens niet aangepast aan de RWW-norm. Dat zou een verhoging betekenen, en die wijst Deetman af: „Die studenten krijgen naast studiefinanciering om allerlei redenen soms kinderbijslag, en wij zijn op dit moment niet in staat te controleren wie wel en wie niet die kinderbijslag krijgen.”

Deetman gaat ook voor de tweede keer proberen de kollegegelden te verhogen tot 1026 gulden (en voor het hoger beroepsonderwijs tot 890 gulden) in 1984, waarna ze gelijke tred moeten houden met de andere prijzen. Vorig jaar halveerde de Kamer deze verhoging, waardoor dit jaar respectievelijk 888 en 770 gulden betaald werd. De reden was: eerst moet er een nieuw stelsel van studiefinanciering komen.

Besparingen: 365 miljoen

De Onderwijsbegroting als geheel staat wederom in het teken van de kostenbesparing, met de lijn van de doelmatigheid geklit aan kwaliteitsverhoging. De bezuinigingen bedragen 365,4 miljoen in 1984 (oplopend tot ruim een miljard in 1988). Het grootste gedeelte, ruim 200 miljoen, wordt verhaald op voortgezet onderwijs. Hoger en wetenschappelijk onderwijs leveren 87,1 miljoen in en op studiefinanciering wordt ruim 52 miljoen bespaard. Het verlies van banen loopt op van 545 in 1984 tot bijna 2500 in 1988, waarbij de daling van het leerlingental nog buiten beschouwing is gelaten. Die bedraagt in sommige gevallen dertig procent. Extra geld komt er voor de informatika. Aan fundamentele en op industriële toepassing gerichte programma's mogen universiteiten en andere onderzoeksinstituten de komende vijf jaar jaar 250 miljoen gulden besteden, misschien zelfs nog meer. Nog dit najaar wordt daarvoor een plan gepubliceerd.

De wetenschappelijke bibliotheken

moeten het doen met tien procent minder geld. Zij zullen nog wel samen, maar niet meer allemaal afzonderlijk volledig zijn. De Koninklijke bibliotheek in Den Haag, de bibliotheek van de Koninklijke Akademie voor Wetenschappen en de bibliotheek van de TH Delft worden 'zwaartepunten' en als zodanig van de bezuinigingen gevrijwaard. De bibliotheek van de Landbouwhogeschool Wageningen gaat specialiseren in landbouwwetenschappen.

Het gevolg is, dat bibliotheken meer van elkaar moeten lenen. De kosten worden wellicht verhaald op de leners - de studenten en docenten dus. Interlokaal lenen wordt makkelijker door het invoeren van een geautomatiseerde landelijke centrale catalogus.

De instroom in het hoger onderwijs wordt aan banden gelegd via nog dit jaar in te dienen wetten. Tot nog toe had iedereen met een VWO-diploma toegang tot universiteit of hogeschool, al werden capaciteitsproblemen bestreden met noodwetten. „De voorkeur van de student 'blijft' bepalend voor de capaciteitsontwikkeling” luidt de begrotingstekst. Behalve wanneer de capaciteit van de studierichting bepalend is of de behoefte van de arbeidsmarkt. Bovendien wordt de studentenvoorkeur door voorlichting gestuurd en afgestemd op de behoefte van de arbeidsmarkt.

Dat laatste geldt speciaal voor de lerarenopleidingen. Het ministerie van onderwijs heeft in dit geval die behoefte zelf in de hand: in het voortgezet onderwijs zijn minder leraren gepland. De toestroom tot de Nieuwe Lerarenopleidingen (die vanaf het studiejaar 1986/7 ook de universitaire lerarenopleidingen herbergen) zal worden 'ontmoedigd'.

Voorwaardelijke financiering

Ook voor de voorwaardelijke financiering bevat de begroting een verrassing. Uitgevonden om het wetenschappelijk onderzoek vrij te maken van het onderwijs, komt het nu onder de plak van de overheid. Die overheid was tot nu toe slechts 'toetsend' bezig, de universiteiten beslisten zelf over de inhoud van de programma's. In de toekomst echter zal voor een deel van de aanvragen „een afweging plaatsvinden waarbij ook door de overheid geformuleerde prioriteiten en posterioriteiten een rol kunnen spelen”. Eind 1983 verschijnt daarover een nota.

Lin Tabak/UP

Schöner Wohnen in de Ravelijn

Zevenentwintig jaar geleden verrees aan de rand van Maastricht een totaal geïsoleerde wijk, De Ravelijn, die bestemd was voor de 'a-socialen' uit het Stokstraatkwartier. Het welzijnswerk maakt er een 'woonschool-experiment' van, waar de bewoners heropgevoed zouden worden tot gewone burgers. Het experiment draaide uit op een totale mislukking. De enige uitweg was de bewoners over de stad te verspreiden en de onderkomen buurt af te breken. In afwachting van de sloop verhuurde de woningbouwvereniging de huizen aan studenten. En zie: de buurt lijkt een nieuwe toekomst als studentenwijk tegemoet te gaan. Of ontstaat er een nieuw ghetto? Zie onze verhalen op pagina 6 en 7.

Rutten: extramurale zorg dereguleren

Prof. Dr. Frans Rutten heeft jongstleden vrijdag een sterk pleidooi gehouden om grote delen van de extramurale gezondheidszorg te privatiseren. In zijn inaugurele rede bij het aanvaarden van zijn ambt als hoogleraar in de Economie van de Gezondheidszorg voorzag hij dat bij een gedeeltelijke privatisering van de gezondheidszorg de op stapel staande Wet Voorzieningen Gezondheidszorg niet meer nodig zou zijn, evenmin als delen van de Wet Gezondheidszorg. Daarnaast zou er dan wel een algemene volksverzekering met een beperkt verstrekkingspakket moeten komen.

Privatiseren biedt mogelijkheden tot verhoging van de doelmatigheid in de gezondheidszorg, aldus Rutten. Toch kennen zowel het vrije marktprincipe als een door de overheid gereguleerde gezondheidszorg hun bezwaren. De marktoptie leidt tot een scheve verdeling van lasten en houdt het gevaar in zich, dat de aanbieders de vraag kunnen manipuleren, omdat zij immers veel beter geïnformeerd zijn dan de patiënt. Anderszins is ook het overheidsingrijpen niet vrij van problemen, omdat daarbij diezelfde aanbieders een grote stem in de besluitvorming hebben, zodat zij veel beter in staat zijn politici te beïnvloeden dan de consumenten. Regule-

ring, bedoeld ter bescherming van de consument, is daardoor gunstig voor de producent.

Rutten ziet, mede door de lange traditie van het particulier initiatief in ons land, een gunstige toekomst voor de privatisering van de gezondheidszorg. Volgens hem kunnen dan ook in Nederland de in de VS zo succesvolle combinaties van verzekeraars en hulpverleners ontstaan, die efficiënt kunnen inspelen op de wensen van de consument. Bovendien is er op het moment een groot aanbod van „producenten” in de gezondheidszorg - artsen en paramedici - zodat een concurrentieslag twee gevolgen kan hebben: ten eerste minder belemmeringen om een praktijk uit te oefenen en ten tweede komen de baten hiervan ten goede aan de consument.

Volksverzekering

Wat betreft de financiering van een dergelijk gedereguleerd systeem houdt Rutten het op een volksverzekering met een beperkt voorzieningspakket. In ieder geval zouden daarmee grote financiële risico's - zoals ziekenhuisopname - moeten worden gedekt. De rest zou moeten worden bekostigd via de particuliere sector. Als gereedschap daarvoor noemt hij een budgetteringssysteem voor ziekenhuizen, afschaf van de goodwill voor artspraktijken en loondienst voor specialisten.

EdL

Brieven

Gezondheid en Samenleving

Geachte redactie,

Wij danken u zeer voor de publiciteit op de achterpagina van *Observant* 2 rondom het artikel van A. van Doorne en M. Bedaux, verschenen in het septembernummer van *Gezondheid en Samenleving*. Uw conclusies over het artikel zijn juist, die over de samenstelling van de redactie echter niet. Enige achtergrondinformatie is wellicht op zijn plaats.

Gezondheid en Samenleving is een vier maal per jaar verschijnd Belgisch-Nederlands tijdschrift gewijd aan gedrags- en maatschappijwetenschappelijke bijdragen ten aanzien van de thema's ziekte, gezondheid en gezondheidszorg.

Initiatiefnemers waren prof.dr. H. Philipsen en zijn Belgische collega uit Leuven, prof.dr. Y. Nuyens.

Een belangrijke doelgroep vormden „onze” studenten Sociale Gezondheidskunde. Dat in totaal vier van de zevenentwintig redactieleden (inclusief prof. L. Groot, econoom) in de redactie zitten is begrijpelijk. Degeenen die initiatieven nemen moeten meestal ook de kar trekken. Voor de verdere samenstelling van de redactieraad werden vertegenwoordigers gezocht uit de belangrijkste onderzoeksinstellingen in de gezondheidszorg in België en Nederland. *Gezondheid en Samenleving* is zeker geen exclusief sociologenblad, getuige de samenstelling van de redactieraad en de publicaties. Gepubliceerd werd o.a. over budgettering, medische consumptie, gezondheidsdrag, wetgeving en verplegingswetenschappen.

Nogmaals mijn dank over uw berichtgeving en de daaraan verbonden publiciteit.

Gaarne nodig ik u bij deze uit voor een gesprek teneinde de achtergronden van het bovenstaande te verduidelijken en teneinde een uitgebreider

artikel in de *Observant* te kunnen plaatsen.

Overigens, de capaciteitsgroep *Medische Sociologie* heeft op dit moment 15 vaste en projectmedewerkers.

De verhouding redactie:medische sociologie is daarmee 1:5.

Met vriendelijke groet,
Fred Stevens,
namens de redactie

Stereo-microscop

Open brief aan de Dienst Voorlichting

Beste mensen,

Hierbij laat ik u weten ontstemd te zijn over een passage in uw bericht in uw bulletin nr. 25 van 31 augustus 1983 over de diefstal van een stereo-microscop in het experimenteel embryologisch laboratorium.

U schrijft namelijk dat die microscop „vermoedelijk in de avonden is ontvreemd”.

Tegen die konklusie protesteer ik en wel om de volgende redenen.

U wekt de indruk dat de microscop in de avonden gestolen is, een tijdstip waarop voornamelijk vrouwen van de schoonmaakdienst en ondergetekende in het BMC aanwezig zijn. U kunt zich voorstellen dat die ervoor passen door uw bericht als mogelijke verdachten te worden beschouwd. Dit temeer daar de diefstal pas ontdekt werd toen de zegsman, de heer J. Hekking, van vakantie terug kwam. Wie durft er dan te beweren dat die microscop vermoedelijk in de avonden verdwenen is?

Iedereen weet dat er voor verdwijningen geen bepaalde uren zijn. Uit veiligheidsoverwegingen wil ik geen details geven, maar mijns inziens ligt het meer voor de hand te konkluderen dat de diefstal „van binnenuit” én overdag is gepleegd.

Ik hoop dan ook dat u in het vervolg wat zorgvuldiger bent met het trekken van konklusies.

Hoogachtend,
ook namens de schoonmaakdienst,
H. Scholte, avondportier

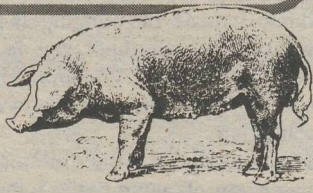
„Nieuwsgierigheid is nog altijd het beste motief”

Tweede medische revolutie op komst

Er zijn op korte termijn ontwikkelingen van nieuwe geneeswijzen te verwachten. Door jarenlang speurwerk, ondersteund met steeds verfijndere technieken, is de kennis van de levende cel met zijn geheel van processen zo groot geworden dat de medische wetenschap over nieuwe mogelijkheden gaat beschikken. Men kan dan ook met recht spreken van een op til zijnde „tweede medische revolutie”.

Aldus de Nobelprijswinnaars prof. dr. Paul Berg van Stanford University en prof. dr. Christian de Duve uit Brussel op een recentelijk te Den Haag gehouden congres „Onderwijs en Wetenschap”, dat was georganiseerd ter viering van het vijftigjarig bestaan van het wetenschappelijk maandblad *Natuur en Techniek*.

Paarljes

Laatste poging om mijn dierbaar vehikel terug te krijgen:

Wil degene, die op 8 september jl. noodzaak was mijn fiets mee te nemen uit de fietsenstalling van het BMC, deze of weer op zijn plaats terugzetten of mij in kennis stellen van zijn huidige standplaats. Kenmerken: Bruine „Gazelle” damesfiets, met leren zadel, kapotte bel en ijzeren fietsmandje.

Maïke Peters, secr. CPV/BMC-tst. 532

Te koop: Renault 4 TL - bouwjaar 1976 - km-stand 75.000, f 700,-. Inlichtingen: P. van den Hove, bibliotheek, tel. 615413 ná 19.00 u. of intern toestel 415.

Driehonderd jaar geleden ontdekte onder anderen Antonie van Leeuwenhoek het bestaan van de levende cel. Hoe de cel werkt en is opgebouwd is echter pas de laatste dertig jaar voor een groot deel duidelijk geworden. Dat dit zo lang duurde is toe te schrijven aan de complexiteit en „grootte” van de cel. De ontwikkeling van de chemische, biochemische en celbiologische technieken en de beschikbaarheid van geld voor fundamenteel onderzoek hebben geleid tot kennis met vergaande gevolgen.

Ziekte begrijpen

Lag tot op heden in de Geneeskunde vooral de nadruk op het beheersen van een ziekte, nu kunnen we meer de nadruk op het begrijpen van een ziekte gaan leggen, aldus De Duve. „Tegenwoordig kunnen we bij een ziekte gaan onderzoeken wat er in de levende cel is verstoord. Is dat duidelijk, dan kan aan een medicijn en/of geneeswijze worden gedacht. Op deze wijze kan erg gericht worden gewerkt, omdat men meer inzicht heeft. In tegenstelling tot het screenen van duizenden verbindingen wordt een medicijn nu aan gedegen onderzoek onderworpen: in vakkringen ook wel drug design genoemd”.

„Afgezien van het belang van de patiënt zit de mensheid te wachten op deze nieuwe ontwikkelingen. De kosten van de gezondheidszorg worden mijns inziens zo hoog, omdat vele ziekten zoals kanker, reuma en de door virussen of tropische parasieten veroorzaakte ziekten (en nog vele andere) om een medische oplossing vragen”.

Fundamentele kennis

Paul Berg is vooral bekend omdat hij één van de onderzoekers was die

tien jaar geleden pleitten voor tijdelijke stopzetting van bepaalde recombineerbare DNA-experimenten. Bijna tien jaar later, na hevige discussie in de VS en ook in Nederland, heeft hij er een zeer uitgesproken mening over: „Op het ogenblik zegt negenennegentig procent van de experts dat de risico's laag zijn, alleen is het zo beroerd dat men vaak een verhaal wil en dan luistert naar dat ene procent”.

Hoewel van oorsprong een fundamenteel onderzoeker, werkt Berg nu mee aan de oprichting van een medisch instituut bij de Stanford University in Californië. „De bedoeling is om fundamentele kennis van de genen te verzamelen en te gebruiken in de geneeskunde. Mijn huidige werk richt zich erop te gaan begrijpen hoe de genen werken”, aldus Berg.

Zowel De Duve als Berg zijn waarded van elke overheidsbemoediging en fundamenteel onderzoek. Dit nieuwsgierigheid om iets uit te zoeken is nog altijd het beste motief, aldus de beide Nobelprijswinnaars

Walter van Bree

OBSERVANT

Observant

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg, uitgave van de Stichting Maffius. Verschijnt veertiendaags.

Redactieadres:

Tongersestraat 53, kamer 304
Postbus 616
6200 MD Maastricht
Telefoon: 043-888319
(doorkiesnummer)

Stichtingsbestuur:

Wim Hermens (voorzitter),
Kees Schröder (penningmeester),
Jacques Heijen (buitenuniversitair lid),
Evelyn de Leeuw
(redactiefuorverantwoordelijke)

Redactie

Walter van Bree, Ton Hameleers,
Jacques Herraets (eindredacteur),
Evelyn de Leeuw, Appie Luermans,
Maurice van der Sange, Luc de Witte.
Redactie-assistente:
Edith Goppel
Koördinator Voorlichting:
Sjonk Ritmeester
Grafische vormgeving:
Guus van Rooy
Foto's: Hans van Dijk,
Coen van der Gugten,
fotopersburo Widdershoven
Tekeningen: Pascal Oost

Druk: Limburgs Dagblad, Heerlen

Advertenties

Advertenties (behalve Paarljes):
Yvonne Stevens, toestel 302
Tarieven op aanvraag
Paarljes opgeven bij de redactie.

Abonnement

Leden van de universitaire gemeenschap ontvangen het blad gratis. Afgestudeerden en andere belangstellenden kunnen zich abonneren voor f 25,- per jaar.

Universitaire Pers

Observant maakt deel uit van het landelijke samenwerkingsverband Universitaire Pers, samen met Ad Valvas (Vrije Universiteit), Delta (Delft), THB (Tilburg), TH-berichten (Eindhoven), THT-nieuws (Twente), KU-nieuws (Nijmegen), Universiteitsblad (Utrecht), Universiteitskrant (Groningen) en Wageningen (Hogeschoolblad (Wageningen).

UP-korrespondenten: Bert Bakker, Lin Tabak.

juridische informatie

VERMANDE

juridische en andere informatie - opleidingsmateriaal - handboeken - formulieren - tijdschriften - computerdiensten - databanken - drukwerk - mailingservice - adressenbestanden - speciale projecten

koninklijke vermande bv

Bel 02550 - 1 90 13 voor nadere informatie of toezending catalogus
Postbus 548 - 1970 BA IJmuiden

studenten verzekering

PRUIS GEEN
VERHOOGING

Studenten ziektekostenverzekering vanaf 398,- per jaar. Maar ook pakketverzekering: W.A. particulieren + brand en inbraak en ongevallen (inclusief doorlopende reisverzekering) + overlijden. Vanaf 50,-. Voor folder en informatie 071-145757, de NBBS Reiswinkels in 26 steden of via de bon.

graag ontvang ik informatie over de NBBS studentenverzekering.

naam _____

straat/ nr. _____

postcode/ plaats _____

postbus 11054, 2301 EB Leiden frankeren als brief ob 1 sv

TVC, RAWB en ZWO dwingen wetenschapscommissie tot heroriëntatie

Universitair onderzoek in de klem van externe beoordeling

Vóór 30 oktober moet de Faculteit der Geneeskunde haar wetenschappelijke onderzoek helemaal doorgevoerd hebben. De sterke punten moeten meer aandacht krijgen, de zwakke minder of helemaal geen meer. Drie gegevens dwingen het bestuur daartoe: de operatie Taakverdeling en Concentratie kost het facultaire onderzoek minstens 1,1 miljoen en waarschijnlijk zelfs 2,6 miljoen; de Raad van Advies voor het Wetenschapsbeleid vermeldt in zijn prioriteitenrapport maar twee „goede” tot „zeer goede” groepen in Maastricht; de eerste ZWO-beoordeling in het kader van de voorwaardelijke beoordeling is teleurstellend. Er concentreren zich donkere wolken boven het Biomedisch Centrum. Velen zien zelfs de werkgelegenheid de komende jaren in gevaar komen, zeker als de TVC-korting niet aanzienlijk kan worden gereduceerd. Anderen wijzen op de groei die daar tegenover staat en die het verlies weer ongedaan kan maken. Vooral de tien miljoen die Deetman structureel wil uittrekken voor de oriëntatie van de RL en de VU op de extramurale vakken, kan de kortingen elders compenseren. Maar met dat geld kan een biomedicus moeilijk worden omschoold tot een eerstelijns-deskundige...

Drukker: herinzetbaarheid zo groot mogelijk houden

Prof. dr. Jan Drukker, die in het bestuur van de medische faculteit de portefeuille onderzoek beheert, heeft duidelijk bezwaar tegen de stelling dat werkgelegenheid in het BMC in gevaar is. Hij somt tegenover de verliezen die nog niet geheel vaststaan een viertal punten op, die de faculteit de komende jaren compensatie kunnen bieden: het studentenaantal groeit nog van 700 naar ruim 900 studenten; de medische faculteit kan 5 à 10 plaatsen verrekenen met de Algemene Faculteit, die die plaatsen in 'bruikleen' heeft; er zijn drie nieuwe voorzieningen in aantocht: biologische en geestelijke gezondheidskunde en bewegingswetenschappen; tenslotte krijgen de RL en de VU samen tien miljoen voor uitbreiding van hun aandacht voor de extramurale aspecten van de gezondheidszorg. Op alle punten zit er dus een uitbreiding van de formatie in het vat. Betekent dat nieuwe kansen voor onderzoekers die op andere plaatsen overtollig worden? Drukker: Ik vind dat herinzetbaarheid tot op grote hoogte mogelijk moet zijn, als iemands onderzoek niet aan een extern gestelde maat blijkt te voldoen. Het moet ook niet vergeten dat er programma's beoordeeld zijn en dat het gros van de onderzoekers helemaal niet is beoordeeld. Van die programma's kun je zeggen dat goed onderzoek pas na een jaar of vijf begint te lopen. Van onderzoek dat nog geen vijf jaar loopt kun je ook niet verwachten dat het wordt goedgekeurd. Waarom wordt het dan toch ingediend? Drukker: „Een aantal projecten is bij wijze van proefballon ingediend, in volstrekte onwetendheid dat het zo gedetailleerd bekeken zou worden door ZWO. We mochten veronderstellen dat er een globale beoordeling zou plaatsvinden, maar uiteindelijk zijn er gedetailleerde en lang niet altijd objectieerbare maatstaven aangelegd. Maar dat wil niet zeggen dat de afkeuring niet altijd terecht was. We hebben nu nog tot 1 april de tijd om de afgekeurde programma's of delen daarvan binnen de normen te krijgen. Daar moeten we ons nu op gaan richten.”

Sterkte/zwakte-analyse

Gaan de oordelen van ZWO en de RAWB een zware rol spelen bij het opstellen van de sterkte/zwakte-analyse, die op dit moment binnen de faculteit in volle gang is. Drukker vindt dat de faculteit moeilijk om de prioriteiten van de RAWB heen kan, zeker nu Deetman heeft

aangekondigd dat hij de manier waarop elke instelling de opgelegde besparingen wil realiseren, zal toetsen aan de aanbevelingen van de RAWB. „Maar aan de andere kant: als de RAWB zegt dat gezondheidszorgonderzoek niet zo nodig is, dan moeten wij niet meteen gaan zeggen: dan doen we het ook niet meer. Juist wij moeten dat gezondheidszorgonderzoek goed doen: Wij moeten de RAWB van zin ongelijk overtuigen. Daarom moet het gamma-gedeelte in het onderzoek aan deze universiteit gesteund worden, en dat is mogelijk door het anders te verkavelen dan we tot nu toe gedaan hebben, al zal niet alles wat er nu inzet voor herverkaveling in aanmerking moeten komen.”

Wit, zwart en grijs

Voor de voorzitter van de Wetenschapscommissie, prof. dr. G. Kootstra, is de ZWO-beoordeling al bijna een onderdeel van de sterkte/zwakte-analyse: „de prioriteiten van de RAWB geven maar een globale visie, maar ZWO heeft echt overal in de keukens in de potten kunnen kijken. Vervolgens is aangegeven wat als wit, zwart of grijs kan worden beschouwd. Bij ons is er toch betrekkelijk veel wit uit de bus gekomen, zoals hart- en vaatziekten, onderzoek van onderwijs en voeding. Daarnaast zijn er grijze gebieden die dicht tegen het wit aanzitten, zoals de psychosociale factoren van hart- en vaatziekten én grijze gebieden die dicht tegen het zwart aan zitten, zoals immunologie en oncologie. En tenslotte heb je de zwarte stukken. En vergeet ook niet dat een groot deel van het onderzoek niet is ingediend. Wat we nu doen is van boven naar beneden, met de RAWB-prioriteiten in

de hand kijken, welke stukken van grijs wit kunnen gemaakt worden en welke van zwart grijs. En terwijl je daarmee bezig bent, komt daar ineens de TVC overheen. Wat doe je dan? In het witte deel ga je niet bezuinigen, in grijs is onverstandig, dan hoe je alleen zwart over plus het deel dat nog ongekleurd is. Ik ben bang dat je daar de bezuiniging moet zoeken.” Kootstra ziet echter nog een belangrijk lichtpunt voor het onderzoek in de tien miljoen die Deetman heeft uitgetrokken voor de versterking van de extramurale disciplines bij de RL en de VU: „Je zult heel goed moeten kijken naar de zwarte en ongekleurde stukken om te zien wat je daarvan veilig kunt stellen met dat bedrag. Overigens geloof ik dat het verstandiger zou zijn als de minister dat bedrag zonder voorwaarden vooraf aan ons gaf. Na vijf jaar zou dan geëvalueerd moeten worden. Als er dan geen keihard stuk op tafel ligt, moet je ermee ophouden.

De verwachting van Kootstra is dat per saldo de universiteit quitte gaat spelen, „maar ik kan dat natuurlijk niet hardmaken. Daarvoor zijn er veel te veel onzekerheden. We proberen de korting zoveel mogelijk naar rato te verdelen. Dat wordt een enorm schaakspel met grote consequenties voor het formatieplan. Ik hoop alleen dat men afblijft van het instrument van de onderzoekspool, waar nu twintig mensen in zitten. Ik zou het ontzettend jammer vinden als men daaraan komt, maar ik kan me voorstellen dat men daar het eerste naar kijkt.”

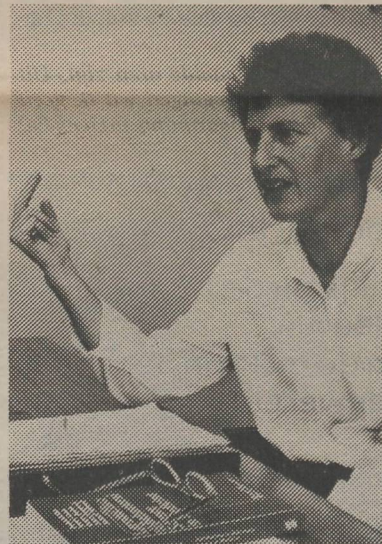
Leefwijze en gedrag

De grootste tegenvaller bij de ZWO-beoordeling was ongetwijfeld het negatieve oordeel over het hoofdproject 'Gezondheid, leefwijze en gedragsverandering', waarbij 17 wp-plaatsen in het geding zijn. Het programma werd te dispers geacht, de onderzoekers te weinig bekend en de literatuurlijst onvoldoende. Een blijk van waardering was er alleen voor het deelproject „Psychosociale factoren in etiologie en therapie van hart- en vaatziekten” van prof. dr. Ad Appels. Dat deel is inmiddels ijlings herschreven en afzonderlijk ter beoordeling aangeboden aan ZWO.

Prof. dr. Riet Drop, hoofdprojectleidster van 'Gedrag en Leefwijze' is duidelijk teleurgesteld over de negatieve ZWO-beoordeling. „Ik denk dat we een collectieve beoordelingsfout hebben gemaakt door het project als totaalpakket aan te bieden. Op grond van het voorover-

ZWO-beoordeling valt tegen

Van de beoordeling van de onderzoeksprojecten door ZWO hangt in grote mate af hoeveel ruimte de minister wil financieren voor het verrichten van onderzoek. Het nieuwe plaatsengeldmodel voor de financiering van onderwijs en onderzoek gaat niet alleen meer uit van de aantallen onderwijsvragende studenten, maar ook van de kwaliteit van het onderzoek dat met de toegewezen middelen wordt bekostigd. Onderzoeksprojecten die door de externe beoordelaar (voor medisch onderzoek doorgaans ZWO) negatief worden beoordeeld, veroorzaken een geleidelijke vermindering van de financiering door het ministerie. Voor Maastricht is de eerste beoordelingsronde teleurstellend verlopen. Van de tien ingediende programma's werden er zes zonder meer goedgekeurd: *Hemostase, Ultrageluid, Myocard, Hypertensie* en *Onderwijs van onderzoek. Sport en Gezondheid* kan alsnog op een positieve beoordeling rekenen, als er twee deelprojecten uitgelicht worden. Een negatieve beoordeling was er voor *Tumorcelkenmerken, Membraanantigenen* en *Gedrag en Gezondheid*. In formatieplaatsen uitgedrukt: van de toebedachte B-ruimte van 75,8 WP-plaatsen zijn er 35,9 zonder meer verzekerd. Daarbij komen er nog 6 als *Sport en Gezondheid* in gewijzigde (gehalveerde) vorm wordt goedgekeurd en 5,1 als het deelproject „Psychosociale factoren in etiologie en therapie van hart- en vaatziekten” uit het hoofdproject „Gezondheid, leefwijze en gedragsverandering” afzonderlijk wordt goedgekeurd. Uiteindelijk zou het hoofdproject zo herschreven moeten worden dat 12,7 plaatsen worden veilig gesteld om te voorkomen dat er niet genoeg geld beschikbaar komt voor de plaatsen die tot nu toe intern beschermd zijn. Verder wil de universiteit van de minister gedaan krijgen dat het relatief grote B-deel van Maastricht van 75,8 tot 63,8 plaatsen wordt teruggebracht en dat het verschil van 12 plaatsen wordt overgeheveld naar het zogenaamde A2-deel, dat bestemd is voor jong en veelbelovend onderzoek. De RL vond het niet redelijk dat zij vaak met „jong” onderzoek gedwongen wordt een concurrentieslag te moeten aangaan met gerenommeerd onderzoek van andere faculteiten. Tenslotte wordt in navolging van alle andere instellingen een opslag van tien procent op de goedgekeurde plaatsen berekend. In het gunstigste geval zullen de fakulteiten dus 58,8 onderzoeksplaatsen in het B-compartiment krijgen en 12 in het A2-deel zodat in totaal geen 75,8 maar 70,8 plaatsen aan de universiteit zouden toevallen.

Drop: collectieve beoordelingsfout

Philipsen: bezorgd over Algemene Faculteit

leg meenden wij dat een dergelijk multidisciplinair programma een goede kans zou maken. We wilden ermee aantonen dat Maastricht voorstander is van het ontwikkelen van dit soort onderzoekprogramma's. Maar ZWO heeft zich daar totaal niet aan gestoord. Het plan is beoordeeld met de normen voor toponderzoek, terwijl wij niet pretentie hadden dat het allemaal toponderzoek was; het ging ons om het totaal pakket”.

Gegeven de criteria, die uiteindelijk zijn gehanteerd door de ZWO-beoordelaars, kan Drop nog wel begrijpen wat over het programma is opgemerkt. Waar ze echter grote moeite mee heeft is de opmerking dat de maatschappelijke relevantie van het programma in twijfel te trekken valt. „Een groot deel van het project is gefinancierd uit de derde geldstroom. In totaal hebben we al twintig subsidies gehad van instanties als de overheid, de provincie, de Hartstichting of de Sociale

Verzekeringsraad. Daarbij gaat het om aanzienlijke bedragen. Blijkbaar brengt de derde geldstroom nadelen mee voor de voorwaardelijke financiering, omdat beleidsrelevant onderzoek veel moeilijker aan wetenschappelijke criteria te toetsen valt. Het wordt ook niet veel geciteerd, zeker niet internationaal. Dan ontstaat het dilemma: moet ik me nu richten op op het binnenhalen van derde geldstroom-onderzoek of moet ik ZWO-gericht gaan onderzoeken. In dat laatste geval zou het verstandig zijn het derde geldstroom-onderzoek onder te brengen in een apart kader. Dan zou je eindelijk eens het Sociaal Geneeskundig Onderzoek Centrum moeten ontwikkelen, dat op papier al lang klaar ligt. Binnen de faculteit zou je dan alleen het eerste- en tweede geldstroom-onderzoek overhouden, waarmee je de kansen binnen de voorwaardelijke financiering zo groot mogelijk houdt.” Ziet Drop in de ZWO-beoordeling

en de prioriteitenstelling van de RAWB niet een tendens dat het sociaal-wetenschappelijk onderzoek in de medische wetenschap terrein verliest ten opzichte van de traditionele specialistische benadering? Drop: „Ik weet het niet precies omdat ik het RAWB-rapport nog maar vluchtig heb kunnen doornemen. Maar ik heb wel de neiging zo te denken als ik zie op welke summier gronden bepaalde projecten zijn afgewezen. Ik denk ook dat het sociaal-wetenschappelijk onderzoek in het nadeel is tegenover het klinisch en fundamenteel onderzoek, omdat wij maar heel beperkt van een laboratorium gebruik kunnen maken om lastige variabelen uit te schakelen. Je bent in ons soort onderzoek veel meer afhankelijk van anderen. Daarbij komen nog andere omstandigheden die in ons nadeel werken bij de beoordeling. De publicatiegewoonte van sociale wetenschappers zijn anders dan die van een natuurwetenschapper, die gemakkelijker voor een internationaal publiek schrijft, al was het maar omdat zijn artikelen zich gemakkelijker in het Engels laten vertalen. Een sociaal-wetenschappelijk artikel is meer narratief van aard en wordt doorgaans geschreven voor het publiek waarop het onderzoek betrekking heeft. Bij ons is dat vaak de regio waarin deze universiteit ligt. Als ons onderzoek minder geciteerd wordt hoeft dat echt niet te betekenen dat het in wetenschappelijk opzicht niet goed is. Het is dus de vraag of vooral de internationale bekendheid steeds een valide maatstaf is voor het soort onderzoek dat in ons hoofdproject wordt gedaan, zeker als tenminste een deel daar-

van rechtstreeks gericht is op de 'gebruikers'”.

Gamma in verdrukking?

Gaat er van de ZWO-beoordeling en de prioriteitenstelling van de RAWB nu een bedreiging uit voor de sociaal-wetenschappelijke kant van het medisch onderzoek dat in Maastricht zo nadrukkelijk een plaats heeft gekregen? Prof. dr. Hans Philipsen, voorvechter van de sociaal-wetenschappelijke invalshoek en lid van het dagelijks bestuur van de Wetenschapscommissie waarschuwt voor een bestending van het primaat van de ziekte in de medische wetenschap boven de ziekte.

„Laat ik voorop stellen dat ik het RAWB-rapport een goed rapport vind binnen de grenzen die het zich stelt. Maar die grenzen zijn nadelig voor multidisciplinair onderzoek, waarin gamma-gericht en klinisch-gericht onderzoek worden gecombineerd. Het rapport ziet fundamenteel onderzoek te veel als goed onderzoek en geeft blijk van een zeker déhain voor toegepast onderzoek. De beoordelingskaders die worden gehanteerd werken die voorkeur in de hand. Als je de gezondheidszorg tot object maakt van onderzoek, heb je te maken met systemen. Die kun je niet in een laboratorium onderzoeken. Als je dan niet valt binnen de criteria voor laboratorium-onderzoek, bijvoorbeeld noodzaak internationalisering, moet je niet denken dat je onderzoek slecht is. Je hebt je dan gedeeltelijk meer te richten naar de manier waarop je beoordeeld wordt. Toch moet je toegeven dat een deel van het onderzoek hier en daar en ook in Lim-

burg niet goed is geweest. Je kunt je niet helemaal achter de wijze van beoordeling verschuilen. Maar het zou hoogst onverstandig zijn je nu te laten leiden door de paniek voor ontslag, zoals hier en daar in de fakulteit gebeurt. We zullen samen duchtig moeten doorspreken hoe we de verhouding vaststellen tussen het beleidsgericht en fundamenteel-onderzoek. Anders kom je straks te zitten met bijvoorbeeld een opleiding als Beleid en Beheer van de gezondheidszorg zonder infrastructuur en middelen voor toegepast onderzoek”.

Philipsen wil daarbij wel kwijt dat volgens hem het onderzoek meer moet worden overgelaten aan de mensen die zich als goede onderzoekers bewezen hebben en het onderwijs aan hen die zich als uitstekende „onderwijzers” bewezen hebben. „Er zijn nu mensen die menen dat ze een bijdrage aan het onderzoek kunnen leveren door er zich vier uur per week mee bezig te houden. Dat wordt dus niets. Dat soort versnippering heeft hier in het onderzoeksbeleid teveel plaatsgevonden!”

Dat er binnen het medische onderzoek een hang blijft bestaan naar de benadering van ziekte en gezondheid vanuit de orgaansystemen, blijkt volgens Philipsen ook uit het RAWB-rapport. „Stel dat ik als socioloog geïnteresseerd ben in de vraag waarom mensen naar de dokter gaan of hoe we de enorme problemen die een verouderende bevolking met zich meebrengt kunnen opvangen. Dat soort vragen kun je nooit oplossen vanuit die orgaange-richte benadering. Op zich is het een zeer redelijke sociale keuze van

een medische fakulteit om zich te richten op geneezing van ziekte, maar wat doe je dan met de gebieden die buiten dat kader vallen, zoals de verzorgingsproblematiek, algemene revalidatievraagstukken of de invloed van de leefwijze? Er zou dus een afweging te maken zijn tussen een onderzoeksbeleid dat zich enerzijds op ziekte richt en anderzijds op de zieke en een ruimer gezondheidszorgbeleid. Dat zou een belangrijk beleidsalternatief zijn waarover de Algemene Fakulteit zou kunnen nadenken”.

Bedoelt Philipsen dat de twee fakulteiten ieder hun eigen weg moeten gaan op onderzoeksgebied waarbij gamma-disciplines als medische sociologie, medische psychologie en sociale psychiatrie naar de algemene fakulteit worden overgeheveld? „Overheveling zou bepaald te ver gaan omdat door sociologen en psychologen heel wat zinnige dingen te zeggen zijn over ziekte en geneezing. Ik blijf voor een multidisciplinaire aanpak, maar als bestuurder moet je er wel voor zorgen dat er voor beide benaderingen middelen beschikbaar blijven”.

Je moet je dus bezinnen op de positie van de algemene fakulteit ten opzichte van de medische? „Je moet intern nagaan in hoeverre je aan oude idealen, zoals de basisfilosofie en de matrix, en nieuwe idealen, als Gezondheidswetenschappen, vasthoudt. Dat kan betekenen dat je bepaalde zaken anders organiseert, zoals de procedure rond goedkeuring en financiering van deelprojecten. Daar moet een duidelijker samenhang tussen komen, waarbij professionele onderzoekers meer worden ingeschakeld; mensen dus,

die het vak beheersen. Nu is er te zeer sprake van vrijwilligheid. Daarbij kun je ook opmerken dat er wel een groep Ontwikkeling van Onderwijs bestaat; waarom zou je dan geen groep Ontwikkeling van Onderzoek instellen? In het onderwijs mag je niet zomaar aanknoeien, in het onderzoek dan wel. Wat ons nu te doen staat, is in de wetenschapscommissie, die interfacultair is, goed afspreken wat die aanduiding betekent”.

Jacques Herraets

Voor Algemene-Wetenschappelijke Boeken

BOEKHANDEL Bergmans

Nieuwstraat 9 - 6211 CR Maastricht

* Nieuw in ons assortiment:

Een grote collectie

JURIDISCHE BOEKEN

De ziektekostenverzekering NSGS van de Stichting VGZ is op het lijf geschreven van iedere student aan Universiteit, Hoge School of HBO.

De premie is aantrekkelijk en de dekking is ruim: niet alleen in Nederland maar ook in de rest van Europa. En bij stage is er werelddekking.

Ingeval van hoge kosten kan het Noodfonds van de NSGS-verzekering soms nog bijspringen.

NIEUW! VGZ verzekering tandheelkundige hulp
f 22,- p.p. per maand.

VGZ is een Stichting die geen winstoogmerk heeft, en dat merkt u zowel aan de premie als aan de verzekerings- en toetredingsvoorwaarden.

Wilt u meer informatie: bel dan of stuur de bon in.

NSGS

Stationsplein 26
6512 AB Nijmegen.
Telefoon 080-226845.

**Premie 1983/84
f.489,- p.p. per jaar**

COUPON

Naam .....
Adres .....
Plaats ..... Postcode .....

Zonder postzegel sturen naar VGZ:
Antwoordnummer 78, 6500 VC Nijmegen.

83-30

Commissie Uitbouw acht toewijzing 'Liberal Arts' haalbaar voor RL

Liberal Arts: een vorming die is gericht op communicatieve vaardigheid, literaire, taalkundige en kunstzinnige interesse. Het zou een definitie kunnen zijn van een mogelijk nieuwe studierichting van de RL.

In elk geval heeft de schrijver van „Een eerste globale notitie over een algemene opleiding in het Hoger Onderwijs”, drs. Jan Beliën, haar zo verwoord. De notitie is gericht aan de Commissie Uitbouw en past in het streven de RL tot een volwaardige universiteit te maken. En daarmee wordt bedoeld dat de RL in de toekomst een omvattender en evenwichtiger studiepakket kan aanbieden dan momenteel mogelijk is. Volgens de secretaris van de Commissie Uitbouw, drs. Chris den Hamer, daarin bijgevallen door Jan Beliën, is er daarom een reële kans dat een generalistische studie als Liberal Arts aan de RL zal worden toegewezen. Zij vormt namelijk een prima aanvulling voor het nog altijd wat eenzijdige RL-studiepakket van nu, ondanks de komst van studies als Nederlands Recht en Economie. Het is dus een belangrijke stap in de richting van het uiteindelijke doel van volwaardigheid. Wat houdt Liberal Arts nu precies in? Noch de eerste globale notitie, noch het gesprek met Den Hamer en Beliën verschaft echte duidelijkheid. Dat kan ook niet, want de notitie wil niet meer zijn dan een aan-

zet. Ondanks het bestaan van overeenkomstige studievarianten binnen de letteren faculteiten van de Vrije Universiteit in Amsterdam en de Rijksuniversiteit van Utrecht zal de RL er een eigen inhoud aan geven.

En juist voor een definitieve inhoudsbepaling zullen bovendien de in New York woonachtige dichter/bio-chemicus, dr. Leo Vroman en diens echtgenote („Tineke”, een cultureel antropologe) naar alle waarschijnlijkheid als adviseurs worden aangetrokken. Het is de bedoeling dat het echtpaar ééntiende weektaak krijgt. Nog dit najaar zal Leo Vroman naar Maastricht komen om het een en ander te bespreken.

Deskundigheid

Een logische vraag lijkt waarom iemand hiervoor helemaal uit de Verenigde Staten gehaald moet worden? Is er in Nederland geen voldoende deskundigheid op dit terrein? Zal de grote afstand het contact niet te zeer bemoeilijken? En er zullen toch vast en zeker extra kosten mee gemoeid zijn? Chris den Hamer ontkent niet dat er nadelen zijn verbonden aan het feit dat Vroman in New York woont. „Maar vergeet niet”, voegt hij er direct aan toe, dat het gaat om een man van een zeer veelzijdige eruditie. Hij heeft zowel op let-

terkundig als natuurkundig terrein zijn sporen verdiend. Het belangrijkste is echter dat het echtpaar Vroman een overzicht heeft van Liberal Arts vanuit de Amerikaanse optiek. En juist in de Verenigde Staten heeft die studierichting al een eigen plaats verworven. Het

Jan Beliën

lijkt dus zeker zinnig van hun ervaring gebruik te maken.”

Hoe de uiteindelijke inhoudsbepaling ook zal zijn, Liberal Arts zal begrepen moeten worden in de zin van cultuuroverdracht. De studie omvat onder meer een algemene oriëntatie in de letteren. Overigens toont Chris den Hamer zich niet gelukkig met de naam. „Nu wordt te veel een afzetten tegen de natuurwetenschappen gesuggereerd. En dat is zeker niet de bedoeling. Het gaat eerder om een aanvulling,” zegt hij.

Inzetbaar

Liberal Arts wil verder een generalistische studie zijn. Met generalistisch wordt bedoeld dat afgestudeerden later op verschillende soorten plaatsen inzetbaar zijn. Kortom, zij krijgen een algemene opleiding. „In dit opzicht zal Liberal Arts qua maatschappelijke functie te vergelijken zijn met studies als Economie en Nederlands Recht. Zulke opleidingen hoeven niet perse te leiden tot het uitoefenen van één bepaald vlak. Het is zelfs misschien meer regel dan uitzondering dat, bijvoorbeeld, juristen in een niet-juridisch vlak terecht komen. Ik denk dat dit ook voor Liberal Arts studenten gaat gelden. Volgens de secretaris van de Commissie Uitbouw zal de RL-capaciteit overigens onvoldoende zijn. „Maar,” zo ziet hij mogelijkheden, er zou steun kunnen worden verkregen van de tolk-vertalersopleiding.

Voorstadium

Past de studierichting Liberal Arts

in het systeem van probleemgeoriënteerd onderwijs, zo luidt de volgende vraag: Dit keer antwoordt Jan Beliën: „Zoals het er nu uitziet kan de studie een voorstadium zijn van een meer thematische studie-aanpak. Wel acht ik in het geval van Liberal Arts een probleemoriëntatie in didactische zin mogelijk. De onderwijsmethode staat dus voorop. En dat is dan weer een geheel andere benadering dan die van de geneeskunde waarbij problemen worden opgelost direct vanuit de praktijk”.

Evenals Chris den Hamer acht Jan Beliën het lang niet denkbeeldig dat Liberal Arts ook werkelijk aan de RL zal worden toegewezen, iets dat bijvoorbeeld niet gezegd kan worden van andere, in een eerder stadium geopperde studierichtingen als bijvoorbeeld geschiedenis.

„Maar,” zo relativieren ze, „het gaat niet om de kwantiteit. Voor een volwaardige universiteit is differentiatie veel essentiëler. En daarbij komt dat aan de RL steeds meer de gedachte veld wint dat het niet zo erg is als er een eventuele overlapping is met andere universiteiten. Dat is dan wel in tegenstelling tot de oude idee dat Maastricht een geheel eigen koers moest varen. Daar staat echter wel weer tegenover dat het in de nabije toekomst niet eenvoudig zal zijn nog veel nieuwe studierichtingen binnen te halen. Daarvoor is de tijd te ongunstig. Er komt nu een periode van afwachten. Die tijd kunnen we dan mooi benutten om goed na te denken over de toekomst van de RL.”

Dienst Voorlichting Sjonk Ritmeester

Studenten willen iets doen aan preoccupatie met eten

Denken aan eten, belemmering in dagelijks functioneren

„Het is triviaal, maar ik besteed in mijn denken veel tijd aan 'eten'. Natuurlijk zijn er belangrijker zaken in de wereld. Ook al weet ik dat en houd ik het mijzelf regelmatig voor, het eten speelt toch vaak een overheersende rol”. „Dat denken aan eten – wel of niet eten, wat, wanneer, hoeveel en met wie – belemmert je in andere dingen die je aandacht nodig hebben. Ik vind het eigenlijk schandalig dat zoiets me zo vaak te pakken heeft. Ik kan er helaas niet veel voor doen”.

Aan het woord zijn Mirjam Biemans en Jolène van der Steen, tweedejaars studenten Sociale Gezondheidskunde. Zij willen bekijken of het mogelijk is iets aan de preoccupatie met eten te doen. Dat het probleem leeft bij veel mensen – vooral meisjes, maar toch ook bij enkele jongens – merkte ze de afgelopen tijd. „We hebben eens in het studielandschap zitten praten over snoepen en eten; iedereen die er toen bijzat bleek daar echt mee te zitten. We hebben het onderwerp daarna regelmatig bij verschillende mensen ter sprake gebracht. De respons is groot: er zijn opvallend veel

medestudenten die ook meer dan hen lief is bezig zijn met denken aan eten”.

Dik en dun

De aandacht die vrouwen aan eten besteden is geen op zichzelf staand fenomeen. Het eten dat je inneemt vertaalt zich – afhankelijk van de hoeveelheid, je biologische constitutie en de beweging die je neemt – in een dun of dik lijf, en dat bepaalt weer hoe je eruit ziet. Leuk er uit zien speelt voor vrouwen een belangrijker rol in het leven dan voor mannen, omdat het een belangrijk criterium is voor het oordeel van anderen over de waarde van een mens. „Natuurlijk weet iedereen wel dat er ook iets anders meetelt”, aldus Winny Weeda-Mannak, klinische pedagoog, werkzaam bij de capaciteitsgroep Medische Psychologie, „maar uiterlijk leent zich nu eenmaal gemakkelijk voor contact.”

Willen en weten

Mirjam en Jolène vinden het erg storend dat eten zich in hun leven zo op de voorgrond gedrongen heeft. Maar daar ben je er niet mee. Jolène:

„Ook al erken je dat je er veel te veel mee bezig bent, de wil om de gedachten te verzetten is helaas niet genoeg. Erover lezen, jezelf observeren en begrijpen wat er met je aan de hand is lost ook niet direct iets op. Mij lukt het tenminste niet blijvend op eigen kracht normaal met eten om te gaan. Als het een tijdje goed gaat – ik denk er dan eigenlijk niet aan, eet op tijd en de goede hoeveelheden – gaat het ook helemaal goed met me: ik heb plezier in mijn studie en heb een goed humeur. Maar doe ik weer iets fout op eetgebied, dan gaat meteen alles minder”. „Met eten maak je,” aldus Mirjam, „soms verkeerde keuzes. Het nare is dat je vooraf weet wat goed en fout is, en toch de foute keuze prefereert omdat er aan de goede vaak vervelende consequenties zitten. Ook weer een teken dat weten alleen niet voldoende is om je anders te gaan gedragen”.

Eten en andere dingen

In het gesprek dat Mirjam en Jolène met Winny Weeda hebben maakt Winny duidelijk dat de manier waarop je met eten omgaat samenhangt met de wijze waarop je ook andere zaken in je leven aanpakt. Neem bijvoorbeeld die terugslag op je hele functioneren als je eens een foute keuze in je eetgedrag hebt gemaakt, bijvoorbeeld veel te veel hebt gegeten. Je zou dan kunnen denken 'volgende keer beter', maar zoiets is moeilijk als je iemand bent die eigenlijk in alles perfect wil zijn.

V.l.n.r. Mirjam Biemans, Jolène van der Steen, Winny Weeda

In dat geval geeft een misstap je een deuk in je zelfvertrouwen. Teleurstelling is voor de een iets waarmee te leven valt, de ander wordt erdoor aangezet tot sombere gedachten over eigen onvermogen. Er leuk uit willen zien – niet alleen voor anderen, ook voor jezelf – is één kant van de zaak, maar als verstandig mens vind je het ook weer te gek dat zoiets zo belangrijk wordt gevonden, en weiger je dat te accepteren.

Contact

Mirjam en Jolène hebben een scriptie aan eetproblemen gewijd en zijn zo in contact gekomen met Winny Weeda. Ze zijn aan de praat geraakt over de persoonlijke betrokkenheid van Mirjam en Jolène bij het onderwerp. Mirjam en Jolène zien zichzelf als 'grensgevallen'. Er

zijn nl. mensen wier hele dagelijks leven wordt vergald door de eetproblematiek; zij kunnen poliklinisch, soms klinische hulp krijgen. Op grond van de eigen ervaring van de twee studenten moeten er echter heel wat medestudenten rondlopen die gewoon meedraaien in de maatschappij, maar toch meer dan nodig moest zijn aan eten denken: dat zijn die grensgevallen.

Jolène en Mirjam zouden graag met deze studenten in contact komen om ervaringen te horen. Wellicht is het mogelijk om gezamenlijk iets aan de oplossing van het probleem te doen; zoiets is afhankelijk van het aantal reacties. Reacties kunnen worden gericht aan Mirjam Biemans, tel. 616195 of Jolène van der Steen, tel. 620956, of aan Winny Weeda-Mannak, tel (intern) 364 of 372.

Dienst Voorlichting Janneke Leunissen-Rooseboom

Studentendorp of ghetto?

De liefste wens van veel studenten is om met een paar medestudenten in een eigen huisje met een tuintje te wonen, liefst met een niet al te hoge huur. De droom is in Maastricht voor zo'n tweehonderd studenten in vervulling gegaan: sinds ongeveer een jaar is de Ravelijnbuurt met 104 huisjes in bezit genomen door de Maastrichtse WO- en HBO-studenten. Weliswaar was het één van de beleidsaanbevelingen van de Stichting Studentenhuisvesting om studenten onder te brengen in „gewone” eengezinswoningen, maar dan wel verspreid over de stad. Zoals Ravelijn vroeger een typische buurt voor „asocialen” heette te zijn, zo is het nu een studentendorpje midden in de stad. Soms spreekt men (schertsend?) over een studentenghetto. Hoe is het nu voor studenten om daar te wonen? En, misschien een indringender vraag: hoe voelen de autochtone (ex-)bewoners zich in een buurt die binnen een jaar radicaal van bevolkingsopbouw heeft gewisseld?

Peter en Han (Halvemaanstraat 48) zijn het er over eens: „Het bevalt enorm. Het is een groot verschil of je bij een hospita of in een studentenhuis met wel twintig mensen zit. Hier vind je een leuke studentengemeenschap,” waaraan Peter nog toevoegt „Dat is moeilijk uit te leggen, zoiets moet je voelen.” Janny en Marjan (eerstejaars medicijnen en eerstejaars Sociale Gezondheidskunde, gevestigd op Mariabastion 49) zijn het daar wel mee eens. Het zijn leuke huisjes, hoewel de conditie nu niet zo erg goed is. „Maar,” vindt Paul Brouwers, „als je er veel voor moest betalen ging je natuurlijk op je strepen staan, maar wij betalen nu f 178,50 voor de kale huur en daarnaast een voorschot van f 136,- voor servicekosten waarvan ik verwacht nog wel iets terug te krijgen. Nou, zo'n driehonderd gulden voor twee mensen is echt niet veel.” Die kale huur kan overigens nog wel eens variëren. Zo betaalt mevrouw

Herrijgers (één van de weinig overgebleven autochtonen op Mariabastion 27; maar ook zij is bezig met de verhuizing) f 246,- voor één van de twintig à dertig aanwezige gerenoveerde woningen.

Ook Evert (tweedejaars conservatoriumstudent, die samen met René – die ook conservatorium doet – en Willem – een kunstzinnige tolk/vertaler in opleiding – een huis aan de Ravelijnstraat bewoont) vindt het voor de prijs „riant”. Weliswaar is er eufemistisch uitgedrukt enig achterstallig onderhoud, maar gezien de prijs neemt hij dat ook voor lief. Marita, Alexandra en Ellen (allen tweedejaars medicijnen die nét hun huisje aan de Ravelijnstraat 25 met de witkwest aan het bewerken zijn) zijn iets gematigder enthousiast. Weliswaar wonen ze nu leuker dan bijvoorbeeld in flats op Malberg (Alexandra: „Daar word je er op aangekeken dat je student bent, je kan nooit 's iets gek doen.”), maar

ze weten nog niet écht of het wonen in de Ravelijn zo leuk is: hun geiser is tijdens de korte leegstand prompt verdwenen en in het schuurtje hebben hondkadavers liggen rotten. „Ach,” zegt Marita, nog eens het kostenaspect naar voren halend, „Uiteindelijk is het best goedkoop, en voor het opknappen geven we zo'n duizend gulden uit. Maar met ons drieën, en uitgesmeerd over een paar jaar maakt dat niet zoveel uit.” En de tuin lijkt de drie een groot voordeel na een jaar op een flat. Ellen: „Hier valt het nog wel mee met de tuin, maar een paar huizen verderop liggen tonnen schroot en kilometers maandverband in de tuin begraven...”

Vleugel

Bram (zevendejaars medicijnen die meedeelt dat alle fanmail gewoon naar Ravelijnstraat 11 gestuurd kan

Een geïsoleerde wijk van 104 huizen aan de Ravelijn in Maastricht, waarvoor sloopt de enige oplossing. In afwachting van de afbraak verhuurde de gemeente alle bewoners van het studentendorp naar andere delen van de stad. Minder over sloopt de gemeente.

worden) heeft ook nog wel iets over contacten met zijn buurtgenoten te vertellen. Gezeten achter zijn vleugel vertelt hij waarom wat hem betreft studenten stukken beter zijn dan alle autochtonen. Zo hebben scholieren al drie keer zijn ruiten ingegooid, en toen ze van de zomer „even in de kelder kwamen spelen, hebben ze ook nog mijn pils gejat. Maar de buurt heeft ook gezorgd voor elektrische bedrading en geiser.”

Burenhulp?

„Welnee, ze hadden de hele wijk hier weggesloopt. Het huis was te klein, hier leeggeschraapt. En dank zij de hulp heeft de woningbouwvereniging alles keurig netjes nieuw moeten installeren! Nee, geef mij maar leuke studenten.” Nu is niet iedereen het erover eens of die studenten wel zo leuk zijn. Paul: „De meeste studenten heid leeft sterk op zichzelf. Er is geen contact, maar men loopt de deur niet open bij elk ander.”

Modern

De plannenmakers in het begin van de jaren vijftig hadden zoiets niet voorzien. Integendeel, vol goede moed wordt in 1955 het Ravelijnkompleks van 104 woningen officieel geopend. Het zou de meest moderne woonschool van Nederland vormen voor wat dan heet: de onmaatschappelijke gezinnen.

Een academisch proefschrift, geënt op een sociologisch onderzoek onder 1200 onmaatschappelijke gezinnen, levert de wetenschappelijke bouwstenen. (De onderzoeker, H.P.M. Litjens, promoveert op 20 november 1953 bij prof. S.J. Groenman).

Het proefschrift maakt het Maastrichtse stadsbestuur onomwonden duidelijk dat zij eindelijk iets moet gaan doen aan de ellendige situatie waarin 1200 probleemgezinnen (7½% van de totale bevolking!) verkeren. Hun grootste probleem is hun huisvesting; de meeste gezinnen leven in krotten. Nogal wat gezinnen met kinderen wonen in één kamer. (In 1947 telde Maastricht nog 622 éénkamerwoningen die door twee of meer personen werden bewoond).

Al jaren vóór de oorlog hadden socialisten op deze onhoudbare toestand gewezen en zelfs de sociaal bewogen katholieke priester dr. Poels (overigens een socialistenvreter) had in zijn befaamde „Noodkistrede” van 1917 om een krachtadig overheidsingrijpen gevraagd. Jaren nadien (in 1939) wordt het „de Limburger Koerier” zelfs te gortig. In een aantal artikelen trekt het

dagblad fel van leer tegen het gemeentebestuur. De krant wijst erop dat het bouwtempo te traag verloopt en dat het grote woningtekort tot maatregelen dwingt. (De artikelen verschijnen onder de veelzeggende titel: „Maastricht, stad van cultuur en KROTTEN”).

Litjens trekt in zijn boek een vergelijking met Eindhoven en Amsterdam, waar – ondanks de grotere problemen – wel systematisch aan krotopruiming wordt gedaan en voldoende huizen gebouwd worden.

De toestanden die uit dit falend gemeentelijk huisvestingsbeleid voortvloeien, zijn mensonwaardig. In 1950 bijvoorbeeld waren 66 huizen bewoond, die officieel onbewoonbaar waren verklaard – sommige zelfs al in 1905!

A-socialiteit

In 1947 komt er voor het eerst een ambtelijke notitie over het krottenprobleem, („Maastricht Bouwt”). De Dienst Stadsontwikkeling stelt de problematiek echter eenzijdig in een technisch kader. Binnen de gemeente ontspint zich een discussie over de vraag hoe – na sanering – de gezinnen herhuisvest moeten worden. Vooral partikuliere (sociaal-charitatieve) organisaties wijzen op de sociale aspecten van het probleem. Naar hun mening heeft het geen zin mensen zomaar vanuit een krot in een nieuwe woning te zetten. „Het zou slechts een verplaatsing van het probleem van de a-socialiteit zijn. Slechte bewoning is niet

de enige bepalende faktor”. De zogeheten „Stokstraatcommissie” wordt geïnstalleerd om studie te maken van de a-socialiteit. (De Stokstraat en omgeving telt de grootste concentratie probleemgezinnen in die tijd). De commissie vraagt Litjens een wetenschappelijk onderzoek te doen en voorstellen te ontwikkelen omtrent de vereiste aanpak.

Litjens stelt voor een aantal „overgangswoningen” te bouwen om mensen „woonbeschaving” bij te brengen en ze te leren hoe ze hun nieuwe woning moeten bewonen. De woningbouwvereniging St. Servatius is bereid – mede ter gelegenheid van haar vijftig jarig bestaan in 1952 – die woningen te bouwen.

Een groot meningsverschil blijkt de ligging van die woningen. De aanvankelijke gedachte die gezinnen te spreiden over de stad, blijkt niet haalbaar. Het aantal gezinnen is te groot. Een ander – zwaarwegend – bezwaar is dat de a-socialiteit zo sterk is dat er intense zorg nodig is. Die kan alleen gegeven worden als de woningen op één kompleks gekonsentreerd worden onder verantwoorde, deskundige leiding. Een ander discussiepunt is de plaats van zo'n kompleks. Men is het erover eens dat zo'n kompleks niet geïsoleerd mag liggen. „A-socialiteit groeit meestal door isolement van een bepaalde buurt”.

Mislukt

Uiteindelijk wordt de plaats gekozen waar nu de Ravelijn ligt. Tege-

Hoe de hoogmoed van de gemeente...

Van woonschool naar...

De geschiedenis van de Ravelijn is niet lang, maar daarom niet minder emotioneel geladen. In de 27 jaar dat de wijk er nu staat, heeft het altijd de naam gehad bewoond te zijn door: a-socialen, onmaatschappelijke, sociaal gedepriveerden, mensen met een sociaal-economische en sociaal-kulturele achterstand. In de praktijk kwam het er doorgewoond op neer dat als je zei dat je in Halve Maanstraat of in de Ravelijn woonde, je werd...

lijkt met de bouw van de woningen (in 1954), wordt er een wijkcentrum gevestigd bemand door een team van sociaal deskundigen in dienst van de in 1953 opgerichte Stichting Bijzondere Sociale Zorg Maastricht. Deze stelt zich tot taak de Ravelijnplannen uit te werken. (De stichting is de formele voortzetting van de reeds genoemde Stokstraatcommissie. De stichting wordt in 1967 omgedoopt in „Stedelijk Instituut voor Sociaal Werk”) Vanaf dat moment neemt het welzijnswerk – vanuit het wijkcentrum – een belangrijke plaats in in de Ravelijn. Helaas niet zozeer vanwege het grote effect dat het sorteert, maar vooral vanwege de ontwikkeling die het werk zelf doormaakt. Pas na jaren komt men erachter dat het woonschoolproject gedoemd is te mislukken. Milikowski (1961) was één van de eersten die de vooronderstellingen en de onderliggende maatschappijvisie van deze aanpak vanuit wetenschappelijke hoek kritiseerde.

In de jaren vijftig stralen de wijkwerkers een en al optimisme uit. Vanuit een grote sociale belangstelling zetten ze zich in om de mensen therapeutisch te behandelen. De oorzaak van de problemen ligt immers bij de mensen zelf. (Achterblijven is een individuele psychologische kwestie). Problemen dus de defecten in de individuele sfeer en in het gezin op te sporen en te cureren in de richting van normaal is.

Het optimisme maakt al gauw plaats voor scepsis vanwege de geringe voortgang die geboekt wordt. Allerlei „voorspellingen” komen niet uit. Mensen stromen niet door naar beter wijken als ze „gezeurd” zijn, maar blijven in de wijk wonen. Ze ervaren een – onvrijwillige – verhuizing als een onrechtmatige breuk op hun privé-leven. Welzijnswerkers beginnen zich te durven af te vragen of niet de hoeveelheid maatschappelijke factoren het achterblijven van mensen veroorzaakt.

Ravelijn

en dand van Maastricht. De slechtste buurt
Op 7 gezinnen na zijn de bewoners vertrokken.
de bouwvereniging 90 huizen aan studenten.
ten nu zo tevreden dat er steeds
r sloproken wordt...

bij elkaar. En wat ook wel raar
zijn mensen die hun ramen to-
blinderen. Da's raar, want dan
je ook zelf niet naar buiten kij-
was
k zij
wvere
v moe
naar
en voor de ruit
et ied
uden
een bepaald soort studenten in
Er is
Ravelijn woont: „Voornamelijk
deur

heb hier nog geen enkele bal zien
rondlopen. Ik denk niet dat er hier
een Tragoslid woont. Het is ook een
afbraakbuurt, met een bepaald soort
woongenot. Maar het is wel erg rus-
tig, ik had een groter sociaal leven
verwacht.”

Mevrouw Hofstede is ex-bewoon-
ster van de Halvemaanstraat 46. Bij
binnenkomst in haar nieuwe woning
zitten er zo'n zes mensen op mij te
wachten: de eerste (mevrouw Hof-
stede heeft 27 jaar - vanaf de ople-

vering - in de wijk gewoond), twee-
de en zelfs derde generatie Rave-
lijnbewoners. Het gezelschap groeit
later op de avond nog aan met de
voormalige buurvrouw Marie,
dochter Netty en kleinzoon Roger.
Ze zijn het er met zijn negenen over
eens - net als Paul - dat het nu erg
rustig is in de buurt. „Dood,”
noemt mevrouw Hofstede het. En
inderdaad lijkt de Ravelijn enkele
dagen later, als we de foto's maken,
net een spookstadje uit het Wilde
Westen. Toch blijft de buurvrouw
in de wijk wonen: „Je moet je toch
altijd weer aanpassen, of het nou tus-
sen de studenten of in een nieuw huis
is.”

**Hoe gaat het nou met die studenten en
jullie?**

„Goed hoor,” zegt mevrouw Hof-
stede, „Henk, die jongen die nu in
mijn huisje woont is echt héél aar-
dig!” Netty vindt dat er ook wel ra-
ren tussen zitten: „Die daar op de
hoek, met die grote vleugel in de ka-
mer, die zit elke avond heel hard te
spelen op dat ding. Logisch dat de
mensen dan reclameren!” „Ja,”
vindt ook de buurvrouw, „de buurt
was toen wij er allemaal woonden
véél fatsoenlijker dan nu met dit stu-
denten. Ik ben blij dat de kinderen
er nu niet meer zitten, want wat je
met die studenten ziet, dat heb je nog
nóóit meegemaakt! Ze staan naakt
voor het raam!”

„Van de zomer zat er een helemaal
bloot aan de deur op het pleintje,”
zegt mevrouw Hofstede, „dat heb-
ben ze bij ons nog nooit gedaan!”

„Gister komt Patrick naar me toe,”
vertelt de buurvrouw, „en die zegt
'Oma, kom 'es gauw, d'r staat er
weer een met d'r tieten voor de ruit.’
Nou vraag ik je: een joch van vier!”
Netty: „Ja, en dan zeggen ze tegen

elkaar 'als het weer is, laat me ook 's
loeren!' En als je dan die gordijnen
ziet...” „Visnetten”, roept Ronnie,
een andere kleinzoon, waarop zich
een discussie ontploopt over de pro-
perheid van de studenten. Uitein-
delijk lijkt het allemaal wel mee te
vallen.

Neus in de boter

Waar de meeste student-bewoners
het wel over eens zijn, is het weinig
doorzichtige en consistente beleid
van de woningbouwvereniging St.
Servatius en de gemeente. „Het ene
moment,” vertelt Peter, „mogen er
alleen ouderejaars intrekken, vlak
daarna worden alleen nog maar con-
servatoriumstudenten toegelaten,
hier wordt wel een nieuwe douche
ingebouwd en daar niet, en dan plot-
seling verschijnen weer hordes eer-
stejaars om hun huis in bezit te ne-
men. Sommigen moeten tijden
wachten, terwijl anderen na één
week op de wachtlijst hier al kom-
men.”

Paul is het daarmee eens: „Eigenlijk
zou het niet moeten dat eerstejaars
zo met hun neus in de boter vallen.
Ze moeten eerst de andere kant maar
eens zien. Nee, het zou niet mogen.”
Of de studenten nog lang in de wijk
mogen wonen, is nog steeds de
vraag. Het hangt er van af of de
wijk inderdaad gesloopt zal wor-
den. Zoals de zaken er nu voor-
staan, is er een dikke kans dat de
wijk blijft staan. Ellen: „Ik kan me
niet voorstellen dat we er over een
jaar weer uitmoeten. De woning-
bouwvereniging heeft er een com-
pleet nieuw keukenblok en een fan-
tastische douchechel, allebei heel
mooi betegeld, ingezet. En ze heb-

ben de warmwaterleiding doorge-
trokken. Nee, ze kunnen het niet
maken over een jaar te gaan slopen.”
En dat is heel juist gezien, want
voor elke woning die afgebroken
wordt, staat niet zomaar een nieu-
we. De rijksoverheid heeft namelijk
drastisch bezuinigd op de sociale
woningbouw. In dat opzicht is
iedere bestaande woning er één en
om in 1986 aan de geschatte vraag
naar 2600 kamerwoningen te vol-
doen, heb je een aantal woningen
nodig dat dertien maal de omvang
van het huidige Ravelijn-complex
is...

Opfleuren

Wat ons betreft ziet het er dus niet
naar uit dat de huizen afgebroken
worden. De suggestie van onder
meer Paul Brouwers om de wijk wat
op te vrolijken met wat bomen en
struiken en de huisjes aan de bui-
tenkant te verven, zal echter niet
zomaar door de bouwvereniging
overgenomen worden. De heer
IJzermans van Sint Servatius: „Dát
kun je eigenlijk naar de ex-Ravelijn-
bewoners niet maken.”

En daar zit wat in, want als je de
Ravelijn ontruimt omdat de wijk
gesloopt gaat worden kun je niet zo-
maar naderhand als er studenten
wonen de buurt gaan opfleuren en
opknappen. „Nee,” zegt mevrouw
Hofstede, „het is er altijd hartstikke
leuk geweest, en toen moesten we
weg. Ik heb woensdag, bij het ver-
huizen, in de keuken eventjes moe-
ten huilen.” Het is even stil, dan
zegt ze zacht „Het is voorbij, nu is
alles weg...”

Evelyne de Leeuw

van welzijnswerk werd gestraft

olar studentenwijk

iet Maria Bastion woonde, iedereen in Maastricht gelijk wist dat je van
t, het achterbuurt was (of zoals ze in Maastricht wel eens zeggen: „oet
nmaatschappelijke buurt”). De kans op een baan was dan meestal direkt ver-
aalen. Ook in andere opzichten, bijvoorbeeld op school of bij instan-
am de werd je dan gemeden: alsof je de pest had.

de wijk maakt, zoals slechte huisvesting,
otimisme om onderwijskansen, een mini-
le bewoond inkomen en maatschappelijke
om te worden roddelen tegen alles wat zich
rehandeld anders" gedraagt.

Probleem

de wijk welzijnswerk maakt na 1967
oren ommezwaai. Niet de Ravelijn-
van bewoners moeten zich aanpassen
wat normaal geacht wordt.

l gaan laat de bewoners hun eigen
e de voor houden en richt je aandacht
t worden één van de meest schrijnende
komen van de meest schrijnende
iet de problemen van hun achterstand: het
enezele isolément.

wonen dat moment begint men in te
ge- wat dat de plaats en de structuur
tigit de wijk het isolément van haar
zich bewoners alleen maar vergroot en
niet is op kontakten met andere
'aktoren. In dat kader komen er dan
sen voorstellen om de ruimtes tus-

heden en mogelijkheden te ontwik-
kelen.”

In 1978 kondigt „de werkgroep Rave-
lijjn”, voornamelijk bestaande uit
welzijnswerkers, het faillissement
aan van het Ravelijnproject: „Meer
dan 25 jaar is er nu gedacht, gepland
en gewerkt aan en in de Ravelijn.
Reeds vaak zijn plannen en werk ter
diskussie geweest. Van de oorspron-
kelijke opzet en doelstelling is suc-
cessievelijk het ene aspekt na het an-
dere losgelaten, achterhaald of ver-
vangen. Opgelost is er intussen nog
niet veel. De situatie blijft ongun-
stig”. (Een typerende konstatering
van de werkgroep zelf: „In de 23
jaar dat de Ravelijn bestaat, zijn pas
drie jongeren in staat geweest om een
hogere opleiding te volgen (HAVO,
MAVO)”).

De werkgroep ziet in het „absolute
isolement” van de wijk het grootste
struikelblok om ooit iets fundamen-
teels te verbeteren. De toekomst
ziet er - aldus de werkgroep - slecht
uit. Problemen rondom werkloos-
heid, onderwijs, opvoeding en ge-
zin, financiën zullen alleen maar er-
ger worden. De werkgroep stelt
voor rücksichtloos een eind te maken
aan de wijk om zo de vicieuze cirkel
te doorbreken van mensen die an-
ders gedoemd zijn te blijven wonen
in een buurt waar volgens Maas-
trichtenaars toch alleen maar „kra-
puul” woont.

Moedig

Aanvankelijk oogsten de welzijns-

werkers met hun nota alleen maar
kritiek bij de wijkbewoners. Gaan-
deweg beginnen deze echter in te
zien dat het misschien toch maar be-
ter is om te gaan verhuizen. De
weerstand blijft echter groot, want
er zijn gezinnen die er al zo'n 25
jaar wonen en sommigen wonen er
met hele families. *

Met hun voorstellen zetten de wel-
zijnswerkers een moedige stap. Het
gebeurt niet vaak dat welzijns-
werkers hun onmacht toegeven en daar
gelijk bij vertellen dat een voortzet-
ting van hun werk weinig zinvol is.
Hoe het ook zij, per 1 januari 1983
zijn alle welzijnswerkers uit de Ra-
velijn verdwenen. Inmiddels heb-
ben dan de meeste wijkbewoners te
kennen gegeven uit de buurt te wil-
len vertrekken. Uit een enquête van
het Buro Inspraak en Ondersteu-
ning (een zelfstandig buro binnen
de gemeente) blijkt dat 73 gezinnen
weg willen en 19 willen blijven. (De
enquête vindt plaats in maart/april
1982 en alle gezinnen doen mee).
Onder de diegenen die willen blij-
ven, zitten nogal wat mensen die
zelf grote verbeteringen aan hun
woningen hebben aangebracht.
Het gemeentebestuur besluit in
april 1982, naar aanleiding van de
enquête-uitslag, de Ravelijnbuurt
op te heffen, de bewoners elders te
huisvesten en de huizen tijdelijk te
verhuren aan studenten. Bewoners
die in de buurt willen blijven won-
nen, mogen dat (voorlopig).
Na dit besluit heeft woningbouw-
vereniging St. Servatius de handen
vrij om samen met de Stichting Stu-
dentenhuisvesting de Ravelijnbuurt

met studenten te bevolken.
De ervaringen daarmee tot nu toe
zijn erg positief. De studenten won-
nen er graag. Hoe het de ex-Rave-
lijnbewoners het ondertussen ver-
gaat in hun nieuwe omgeving is niet
bekend. Eén ding hebben ze in elk
geval voor op hun oude woonsitua-
tie. Wanneer ze nu hun woonadres
noemen, worden ze niet meer met
de nek aangekeken.

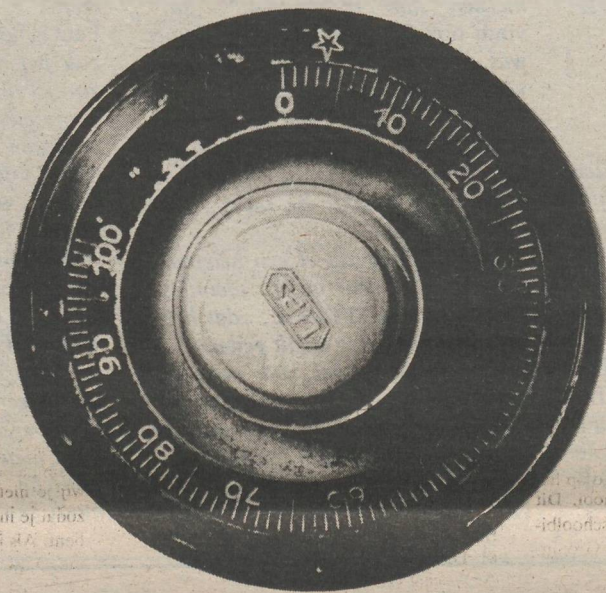
Ton Hamelers

Bronnen:

1. H.P.M. Litjens, *Onmaatschappelijke gezinnen. Sociologisch onderzoek naar de onmaatschappelijkheid te Maastricht*, Assen. 1953, 293 p.
2. H.Ph. Milikowski, *Sociale aanpassing, niet-aanpassing, onmaatschappelijkheid*, Arnhem. 1961. (Later verschillende keren herdrukt onder de titel: *Lof der onaangepastheid* en uitgegeven door Boom te Meppel (4e druk 1970).
3. Stichting Bijzondere Sociale Zorg Maastricht. *Verslag van werkzaamheden van de commissie „Onderzoek van de a-socialiteit te Maastricht” en de ontwikkeling van deze commissie tot de stichting „Bijzondere Sociale Zorg Maastricht”*, Maastricht. Januari 1954, 5 p.
4. Stedelijk Instituut voor Sociaal Werk Maastricht. *Nota over de ontwikkelingen met betrekking tot het Ravelijn-complex*, Maastricht. 15 november 1978, 8 p.
5. W. Rutten. *Samenvatting van de resultaten van een inventarisatie van meningen van bewoners van 104 woningen van de bouwvereniging St. Servatius in de Ravelijnbuurt*, Bureau Inspraak en Ondersteuning Maastricht. 13 april 1982, 6 p.

de bank is ook op zaterdag open

Over sommige financiële zaken wil je eens in alle rust met de bank praten. Zoals je hypotheek, je verzekeringen of de belegging van je spaargeld.

Gewoon door de week ontbreekt daarvoor nogal eens de tijd. En bovendien staat je hoofd er dan vaak niet naar.

Vandaar dat u nu ook op zaterdag bij Spaarbank Limburg terecht kunt voor al uw bankzaken. Want vanzelfsprekend zijn onze loketten ook normaal geopend.

Ons hoofdkantoor aan de Markt te Maastricht, is vanaf 10.00 uur 's ochtends tot 16.00 uur doorlopend geopend.

Hetzelfde geldt voor onze muntenwinkel aan de Markt 15. Kantoor Vroom en Dreesmann blijft ook op zaterdag normaal geopend.

spaarbank limburg

de bank met de van service

Bureau Onderwijs FdG

Klinisch pathologische conferentie
De maandelijkse obductie-nabesprekingen zullen een wat andere vorm krijgen waarbij het onderwerp geïntegreerd wordt toegelicht door een klinicus en een patholoog anatoom. Deze reeks conferenties is bedoeld voor 2e t/m 4e jaars Medische Studenten.
De eerstvolgende conferentie vindt plaats op:
Datum: woensdag 5 oktober 1983
Onderwerp: patiënt met geelzucht
Sprekers: J.W. Arends (patholoog anatoom); R. de Koning (internist)
Plaats: Conferentiezaal afdeling Pathologie, ziekenhuis Annadal.

Nederlands Recht

Donderdag 29 september om 16.00 uur houdt J. Elders zijn oratie in de aula van het hoofdgebouw. De titel luidt: „Differentiatie en integratie in het privaatrecht.“

Lezing

Vrijdag 30 september as. om 15.00 uur geeft Leon de Wolf (ex-HP-redakteur) een lezing getiteld „Van corporatisme naar etatisme“ over de ontwikkeling van het overheidsbeleid in de verzorgingsstaat. Deze lezing wordt gehouden in de collegezaal van de Nieuwenhof. Alle belangstellenden zijn van harte welkom.

Zaterdagochtend, 19 november 1983 wordt de jaarlijkse voorlichtingsdag voor as. studenten rechte

weer gehouden. Evenals de voorgaande voorlichtingsdagen wordt hierbij een beroep gedaan op assistentie van de studenten van Ned. recht.
Deze assistentie zal o.a. bestaan uit het opvangen van de deelnemers bij de ingang, het bedienen van videoapparatuur etc. Verder zullen de deelnemers na een inleiding, verdeeld worden in groepjes om samen met een docent en een student te praten over het onderwijsstelsel, de studie etc. E.e.a. vindt plaats in de Nieuwenhof.
Zowel eerste- en tweedejaars studenten kunnen zich hiervoor aanmelden bij Rita van Beek, kamer 0054, tst. 720. Hier zijn ook verdere inlichtingen (het programma etc.) te verkrijgen. Voor de voorlichtingsdag zal het programma worden doorgesproken.

Zaterdagmiddag 19 november organiseert de studierichting economie eveneens een voorlichtingsdag in de Nieuwenhof.
Aangezien deze studierichting nog niet over eigen studenten beschikt doet zij een beroep op de studenten Nederlands recht. De opzet van het programma voor de voorlichtingsdag van Economie is dezelfde als voor Nederlands recht. De studierichting Economie geeft de voorkeur aan tweedejaars studenten rechte daar deze meer ervaring hebben met het onderwijsstelsel en ook al iets van economie weten. Aanmelding eveneens bij Rita van Beek (zie boven).

Algemeen

Vereniging voor Filosofie en Geneeskunde

De vereniging voor Filosofie en Geneeskunde zal op 29 oktober 1983 haar najaarsvergadering houden te Utrecht in de Universiteitskniek voor Neurologie, Nicolaas Beetsstraat 24.

Het thema van deze vergadering is „gezondheidszorg en maatschappelijke verandering: visies op een problematische verhouding“.

Aanvang van het programma om 10.15 uur v.m., sluiting 16.50 uur. Voordrachten zullen worden gehouden door dr. P. Juffermans (Nijmegen, medicus), prof. dr. H. Philipsen (Maastricht, medisch socioloog) en prof. dr. R.C. Kwant (Utrecht, filosoof).

Inlichtingen bij het secretariaat van de vereniging p/a Instituut voor Sociale Geneeskunde, Bijlhouwerstraat 6, 3511 ZC Utrecht, tel. 030-33.11.23.

De toegangsprijs voor belangstellende niet-leden bedraagt f 10,-.

Medische studenten voor bibliotheek gezocht

De Stichting voor Leerplanontwikkeling (SLO) heeft een „Infotheek“ ontworpen t.b.v. leerkrachten en leerlingen uit het basisonderwijs. Deze bevat informatie over alle huidige voorkomende gezondheidsproblemen zoals b.v.: roos, blauwe plekken, mazelen e.d. De Stichting heeft gevraagd om een beoordeling van dit materiaal zowel naar medische- als GVO-aspekten. Twee studenten die de GVO-kant beoordelen zijn reeds beschikbaar. Gevraagd wordt: 2 medisch studenten (3e of 4e

jaars) die de informatieset naar medische aspecten willen bekijken.
Geïnteresseerden kunnen contact opnemen met Frans Gerards, Capaciteitsgroep Gezondheidsvoorlichting en -Opvoeding, Carré-gebouw, toestel 164, b.g.g. toestel 162.

Informatieavond bibliotheekvoorzieningen ten behoeve van het Hoger Onderwijs.

De Stichting Samenwerkingsorgaan Hoger Onderwijs Maastricht tracht door middel van samenwerking tussen de in Maastricht gevestigde instellingen voor Hoger Onderwijs het Hoger Onderwijs te bevorderen. In dit verband is in 1982 de werkgroep Bibliotheekvoorziening ingesteld. Deze werkgroep diende te onderzoeken welke de samenwerkingssamenwerkingsmogelijkheden zijn op het gebied van de bibliotheekvoorziening. Een van de voorstellen van de werkgroep hield in het informeren van docenten over de mogelijkheden die in Maastricht aanwezige bibliotheken het Hoger Onderwijs bieden. Om dit te bereiken wordt een voorlichtingsavond georganiseerd voor docenten.

Programma
Datum: woensdag 28 september 1983.
Tijd: 19.30 uur - 21.30 uur.

Plaats: Stadsbibliotheek Maastricht, Nieuwenhofstraat 1.

Doel: Het geven van informatie aan docenten in het Hoger Onderwijs over het belang van goede bibliotheken in het Hoger Onderwijs en meer nog over het belang van een goed en adequaat gebruik van deze voorzieningen door studenten en docenten, om zo het bibliotheekgebruik te bevorderen.

Verder wordt informatie gegeven over de mogelijkheden van de bibliotheken die het Hoger Onderwijs ten dienste staan (Stadsbibliotheek, Universiteitsbibliotheek en de bibliotheken van de HBO-instellingen).

Het grootste deel van de voorlichting zal betrekking hebben op de Stads- en op de Universiteitsbibliotheek.

Aanmelding

Docenten die belangstelling hebben voor deelname aan deze voorlichtingsavond worden verzocht zich aan te melden bij de secretaris-coördinator van de SSHOM, de heer Habets, telefoon 043-54671, tst. 222.

Voetbal

De Bibliotheek is als tweede geëindigd op het 13e Inter-bibliotheaire voetbaltoernooi. Dit toernooi tussen universiteit- en hogeschoolbibliotheken werd dit jaar gehouden in Groningen.

De volledige uitslag is: 1. Koninklijke Bibliotheek Den Haag (9 pnt.), 2. UB Maastricht (9 pnt.), 3. UB Groningen (8 pnt.), 4. Bibl. TH Twente (6 pnt.), 5. UB Utrecht (6 pnt.), 6. Bibl. TH Delft (4 pnt.), 7. PICA-bureau Den Haag (0 pnt.). In 1984 zal het toernooi worden gehouden in Utrecht.

Culturele en creatieve vorming

Kursus tekenen voor „beginners“ en „jets gevorderden“

Na het succes van afgelopen jaar, zal er eind september/begin oktober weer een tekenkursus voor studenten (en medewerkers) starten. Dit keer zal er gewerkt worden in twee groepen:

De **beginnersgroep** (maandagavond 20.00-22.00 uur) is bedoeld voor mensen die willen kennismaken met de basistechnieken van het tekenen.

De **iets-gevorderden groep** (donderdagavond 20.00-22.00 uur) is bedoeld voor die mensen die al eens (ooit) iets aan tekenen hebben gedaan.

De inhoud van beide cursussen wordt bepaald in overleg met de deelnemers. Er zal in ieder geval gewerkt worden met potlood, houtskool, krijt en verf en als hulpmiddelen zullen o.a. muziek, video en modellen gebruikt worden. Beide cursussen worden gegeven door vijfdejaarsstudenten van de stadsacademie voor Toegepaste Kunsten.

Kosten: f 50,- (f 65,- voor medewerkers) inclusief materiaal voor 10 lessen.

Kursus „Wat kun je meer doen met textiel dan je erin kleden, je ermee afdrogen en ertussen slapen?“

In een cursus van 15 lessen kun je kennismaken met de mogelijkheden van textiel. Wat is textiel? Wat zijn de mogelijkheden? Wat maak je ervan? Hoe ziet het eruit? Hoe voelt het aan? Hoe verander je het? Hoe ben jij er mee bezig, ook in je dagelijks leven? Dit soort vragen zullen in deze cursus aan de orde komen d.m.v. het werken met textiel. Er zal aandacht besteed worden aan het maken van accessoires, kleding, interieur, ontwerpen, het werken met dessin etc. Precieze programma wordt in overleg met de cursisten vastgesteld. De cursus begint op de

eerste woensdag in november. Er kunnen maximaal 20 studenten (en medewerkers) meedoen. De cursus wordt gegeven door twee vijfdejaarsstudentes van de stadsacademie voor Toegepaste Kunsten en kost f 90,- inclusief het materiaal. Alleen basisbenodigdheden moeten zelf worden aangeschaft (schaar, naald en draad e.d.)

Kursus „Verven met natuurlijke materialen“

Rond de herfstvakantie zal aandacht besteed worden aan het verven met natuurlijke materialen. De cursus zal worden gegeven op één dag (zaterdag of zondag) en zal bij voldoende belangstelling worden herhaald. Er zal aandacht besteed worden aan de in aanmerking komende materialen, het verproces en er zal praktisch gewerkt worden zodat aan het einde van de dag een eindresultaat is verkregen.

Er kan gewerkt worden met zelfgesponnen wol, maar men kan ook wol kopen tijdens de cursus. Aanschaf is echter niet persé noodzakelijk.

De kosten van de cursus zijn bij het ter perse gaan van dit nummer nog niet bekend.

Kursus „Batikken“

Bij voldoende belangstelling zal er in november een cursus batikken worden gegeven waarin de student (en medewerker) kennis kan maken met de techniek van het batikken, het proces en het ontwerp. De cursus zal bestaan uit minimaal 10 lessen. De kosten zijn afhankelijk van het aantal deelnemers en de benodigde materialen en zullen later worden bekend gemaakt.

Aanmelden voor alle cursussen kan bij: Juliette Creemers; medewerksters Cult. en Creatieve vorming Dienst Studentenzaken kamer 027 begane grond, Hoofdgebouw, tel. 888306, of bij het secretariaat van de Dienst (kamer 028, tel. 888308).

Personalia

Per 1 september zijn de volgende medewerkers in dienst getreden:

- J.M.H. Sprooten (FdG)
- A.W. Weerts-Bronkhorst (AF)
- T.P. Kusters (AF)
- J.T. Osinga (AF)
- J.D. Berg (AF)
- M.L. Heijnders (AF)
- B.J.S. Lacko (AF)
- A.T. Bolt (AF)
- B.H.A. van Leeuwen (AF)
- M. Dickhoff (AF)
- A. Prechal (AF)
- G.A.A.J. van den Heuvel (AF)
- W.J. Derksen (AF)
- P.K. Keizer (AF)
- A.P. van Veen (AF)
- G.B. Woltjer (AF)

- Vertrokken zijn:**
- R.M. Bal (FdG)
  - C.G. Bosma (AF)
  - C.M. Bouwhuis (AF)
  - M.C.J. Derks-Janssen (AF)
  - E.M. van Duijl (FdG)
  - W.H. Geraedts (FdG)
  - M.G.R. Hendrix (FdG)
  - J.M.A.E. Henquet (FdG)
  - J.H. Huizinga (FdG)
  - J.J.C. Jongen (FdG)
  - M.A.W.J. Kleijne (FdG)
  - R.J.A.M. Kuipers (FdG)
  - J.G. Maessen (FdG)
  - W.H. Rijks (FdG)
  - L.J. Schouten (FdG)
  - C. Schroeter (FdG)
  - R.P.A.M. Smeets (FdG)
  - F.S. Stals (FdG)
  - J.J.G.M. Verschuuren (FdG)
  - R.C.C. Weijnen (FdG)
  - L.H.L. Winter (FdG)

Verenigingen

Koko

De foto's van de Koko-introductie hangen nog tot 1 oktober in de vitrines in het Bonenfantencomplex.

Circumflex

Wandelen in de Ardennen
Van vrijdagavond 14 tot en met maandag 17 oktober wordt er een wandeltocht in de Ardennen georganiseerd. Er wordt met de auto naar Eupen (België) gereden. Van hieruit starten we de volgende dag voor een driedaagse tocht met de rugzak langs o.a. Malmédy en Monschau (Duitsland) en komen maandagavond weer in Eupen terug. Het is iedere dag stevig doorstappen en gezien de tijd van het jaar kan het

s' nachts in de tent wel eens koud worden. Het sportieve element staat naast de schoonheid van de Ardennen en de Eifel en de gezelligheid dan ook centraal tijdens deze tocht.

Voor meerdere informatie is er op donderdag 6 oktober om 20.30 uur een infoavond in het Circumflex, Brusselsestraat 33. Je kunt je als je mee wilt dan meteen inschrijven. De kosten voor deze dagen bedragen f 45,- voor CF-leden en f 50,- voor niet-leden. Hiermee zijn de benzine-, verzekerings- en etenskosten gedekt. Voor dringende redenen kun je terecht bij Hans Hoff, tel. 51892, of Hans Severens, tel. 50806. Tot dan.

Bergsport

Op vrijdag 7 oktober lezing met dia's over bergsport, georganiseerd door de Studenten Alpen Vereniging in oprichting. Aanvang 20.30 uur. Plaats: gebouw Circumflex, Brusselsestraat 33.

Tragos/Katzka

Presenteren Na-Kennismakingstijd

De Na-Kennismakingstijd is een periode waarin iedereen die niet heeft deelgenomen aan de Kennismakingstijd gelegenheid krijgt dit alsnog te doen. Tragos en Katzka kennen een dergelijke periode omdat beide verenigingen zo'n tijd onmisbaar achten voor goede contacten tussen de leden. De Na-Kennismakingstijd (N.K.M.T.) wordt door de verenigingen samen georganiseerd. Bij het doorlopen leer je ouderejaars en je eigen jaargenoten kennen. Het is al gebleken dat zo'n periode contacten oplevert die tot lang na je studie voortduren. Tragos en Katzka zijn verenigingen die in Maastricht proberen een bruisend studentenleven op te bouwen, lid worden kan iedereen die aan H.B.O. of universiteit studeert. Realisatie van het studentenleven geschiedt o.a. door contacten in binnen en buitenland met verenigingen die eveneens studentenbelangen vertegenwoordigen. Opgeven voor de N.K.M.T. kan op de sociëteit (Bosschstraat 66) of telefonisch tel. 11187 tot en met woensdag 9 november 21.00 uur. De N.K.M.T. zal van woensdag 9 november tot zondag 12 november duren. Woensdag, donderdag en vrijdag bestaan uit een avondprogramma. Indien je nog twijfels hebt, kunnen wij je niet meer aanraden dan mee te doen, zodat je in elk geval een aparte ervaring rijker bent. Als je de sfeer op Katzka, Tragos al wilt meemaken ben je welkom op de sociëteit. Open op maandag, woensdag en donderdag vanaf 20.00 uur.

Tot ziens, de N.K.M.T.-commissie

Fractie „Frontaal“

In de verkiezingstijd belofde Frontaal het democratisch proces gestalte te willen geven via regelmatig overleg met haar achterban. Wij hebben het idee opgevat om voor iedere Universiteitsraadsvergadering een openbare fractievergadering te houden. In deze vergaderingen zullen de gekozen leden en de commissieleden die namens Frontaal in de U-Raadscommissies vertegenwoordigd zijn, de achterban informatie verschaffen over de onderwerpen die op agenda staan en zal er opiniërend bearaad plaatsvinden over de in te nemen standpunten.

De vergaderingen zullen gehouden worden op resp. 26 sept., 24 okt., 8 nov. en 12 dec. telkens van 12.00-13.30 uur in kamer 011 begane grond Hoofdgebouw. Wij hopen veel medewerkers te kunnen begroeten.

Tafelstraat 13

Elke dinsdagavond open huis. Vanaf 20.00 uur. Aan het begin van de avond een programma.

27 september: „opname“ van het werktheater op video.

4 oktober: Waarden en normen.

Wat is het en wat doe je er mee. M.m.v. Maaïke van Praag, humanistische raadsvrouw.

11 oktober: Forum theater.

Agressie... Hoe ga je er mee om? M.m.v. Peer de Graaf, e.a.

18 oktober: Herfstvakantie.

25 oktober: Wetgeven tegen discriminatie. M.m.v. Kees Waaldijk, medewerker juridische faculteit.

Groepen

Volgetekend zijn de groepen over „Christelijke geneeskunde“ en de „ontmoetingsgroep“. Bij de volgende groepen is nog enige ruimte:

- Humanisme, een manier van denken, leven of beide?, start 29 september as. om 20.00 uur op Tafelstraat 13.

- Bijbelgroep werd gesplitst in twee groepen, waardoor er weer ruimte is. Beide groepen starten samen op 29 september om 20.00 uur op Tafelstraat 13. Daar worden data en tijden afgesproken.

- Kennismaking met het „Jodendom“, start 6 oktober om 20.00 uur op Tafelstraat 13.

Studentenekklesia

Vieringen

Elke eerste zondag van de maand. Dus 2 oktober as. in de St.-Jan a.h. Vrijthof om 11.45 uur.

Sport

Tennis-regeling

Het Buro L.V. & S. heeft met het tenniscentrum Maastricht (Dousbergweg) de volgende gunstige regelingen kunnen treffen voor sportkaarthouders:

A. Wintertennis:

Bij voldoende belangstelling (voldoende aantal deelnemers) kan er binnen getennist worden op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag van 9.00 tot 17.00 uur; op woensdag van 9.00 tot 13.00 uur en op vrijliggende uren in het rooster; af te spreken op de dag zelf op het tenniscentrum.

Voor de periode 1 oktober '83 tot 1 april '84. Totale kosten f 270,-.
Er worden geen introducees toegestaan!

B. Zomer '84 (buiten)

Parkkaart van 1 april '84 tot 1 oktober '84. Kost f 125,- voor sportkaarthouders (voor onbeperkt buiten tennissen). Vanaf het moment dat men de parkkaart heeft betaald voor 1984 kan men tevens tegen het laagste tarief binnenbuiten huren t.w. f 19,- (na 25 april '84: f 6,-).

C. All-in: (zomer en winter)

Onbeperkt buiten en binnen tennissen van 1 oktober '83 tot 1 oktober '84 op vrijliggende uren.
Houders van deze kaart kunnen ook zomers gratis binnen tennissen (extra t.o.v. A en B)
Kosten: 1 okt. '83 tot 1 oktober '84: f 420,-.

Inschrijven Buro L.V. & S.

of: Secretariaat Studentenzaken
Kontant betalen of met cheques!!
Pasfoto meebrengen!!

Aktiviteitenagenda

Lezing (SG): „De geschiedenis van de gezondheidszorg in relatie met de politiek“, B.S. Polak

4 oktober, 20.00 uur, Aula

Promotie, P. Vejt
6 oktober, 16.00 uur, Aula

Inaugurale rede, prof. dr. H. Roscam Abbing en prof. dr. F. van Wijmen
7 oktober, 16.00 uur, Stadsschouwburg

Forumdiscussie (SG): „Politieke aspecten van de praktijk van de huisarts“
11 oktober, 20.00 uur, Aula

Lezing (SG): „Indianen, ze zijn er nog“, Phyllis Young
13 oktober, 20.00 uur, Aula

Forumdiscussie (SG): „Macht en onmacht van de patiënt/consument in de gezondheidszorg“
20 oktober, 20.00 uur, Aula

Promotie, J. Kleinjans
21 oktober, 16.00 uur, Aula

Lezing (SG): „Kernoorlog en Kernbepauning“, F. Barnaby
25 oktober, 20.00 uur, Aula

Lezing (SG): „Film en elektronische muziek“, F. Weiland
26 oktober, 20.00 uur, Aula

Lezing (SG): „De rol van de vredesbeweging met betrekking tot de legitimering van wapeningsprocessen“, Leon Wecke
27 oktober, 20.00 uur, Aula

Lezing (SG): „Ontwikkeling en ontwapening“, B. Röling
1 november, 20.00 uur, Aula

Rectificatie

De inaugurale rede van prof. dr. H. Roscam Abbing en prof. dr. F. van Wijmen vindt op vrijdag 7 oktober plaats in de Stadsschouwburg, aanvang 16.00 uur. Dus niet in de Aula van de RL, zoals wij in de vorige uitgave van Observant per vergissing meldden.

Studium Generale brengt lezing en tentoonstelling over Indianen

Sitting Bull en de nostalgie

„Hunkpapa-Sioux”: een term, die de harten van de geïnteresseerden in de Indiaanse geschiedenis nostalgisch sneller doet slaan. Immers: Sitting Bull en Crazy Horse waren beide Hunkpapaleiders die nu een legendarische naam hebben, zowel vanwege hun kwaliteiten als strategen (verantwoordelijk voor de grootste nederlaag die het Amerikaanse leger ooit op „eigen” grondgebied leed en waarin generaal Custer sneuvelde), als vanwege hun vaardigheden als redenaars, wiens uitspraken zo langzamerhand eeuwigheidswaarden hebben verkregen, niet enkel omdat ze steevast in bloemzettingen over de Indiaanse orale literatuur geciteerd worden, maar vooral door het scherpe inzicht in de Westerse samenleving dat eruit spreekt, en waardoor ze nog niets aan actualiteit verloren hebben. Zo is van Sitting Bull de volgende uitspraak opgetekend: „Jullie blanken zijn zo knap. Jullie kunnen zoveel dingen maken. Maar jullie weten niet hoe ze rechtvaardig te verdelen.”

Merkwaardigerwijs zijn het net deze uitspraken van de opperhoofden aan het einde van het gewapende Indiaanse verzet, die een struikelblok vormen zodra bepaalde blanke sympathisanten contacten proberen te leggen met die Indianen, die proberen hun eigen cultuur en natuur te handhaven, de zgn. traditionelen. (Indianen, die hun eigen verleden zo snel mogelijk wensen te vergeten – uitgezonderd die aspecten, die toeristisch te gelde zijn te maken – en wensen te leven als moderne blanke Amerikanen, worden met de term „progressieven” aangeduid. Voor Europeanen een verwarrende terminologie: geldt bij ons het politiek alternatief van de zgn. „Groenen” niet als bij uitstek progressief?)

Opgezadeld met een verromantiseerd beeld van norske natuurmystici die slechts op dat zeldzame Juiste Moment Woorden van Onschatbare Waarde spreken, en vol hoop een volk overlopend van leidende profeten te ontmoeten, valt deze blanken de schrijnende werkelijkheid van de hedendaagse reservaat-indianen rauw op de maag. De kans is dan groot, dat ze daarbij vervallen tot kortzichtige dogmatiek – „Wat? Een Hopi-indiaan die in een moderne Pick-up truck naar zijn akkertje rijdt? Dan kán geen

Lezing door Sioux-vrouw

Donderdagavond 13 oktober as. organiseert het studium Generale in samenwerking met de Nederlandse Aktiegroep voor Noord-Amerikaanse Indianen (NANAI) een lezing door Phyllis Young. Zij is een vrouw van de Hunkpapa-Sioux en ze zal spreken over de verschillen tussen haar traditionele cultuur en die der blanken, met daarbij speciale aandacht voor de gezondheidszorg in beide beschavingen.

traditioneel zijn!” – en nog enkel wensen te luisteren naar belezen medicijnmannen, die alleen maar opereren à titre personel. De strijd der traditionelen is allereerst een juridische: behoud van verdrags-, grond- en waterrechten, het verkrijgen van zelfbeschikking (eigen jurisdictie), het aan banden leggen van de zwaar vervuilende industrieën op of grenzend aan de reservaten, het stopzetten van de milieu-vernietigende activiteiten van energiewinningsmaatschappijen, het afwentelen van de dreiging dat deze energiegiiganten nog meer uranium- en steenkoolrijke, maar voor de indianen heilige en onaantastbare gronden zullen afgraven. Hoe dor, frustrerend, slepend en uitzichtsloos deze strijd ook mag lijken, tóch zal ze gestreden moeten worden, willen de Indiaanse spirituele waarden behouden blijven en verdiept worden: geestelijke groei staat of valt nu eenmaal met gezonde mensen op gezonde bodem.

Phyllis Young zal dus praten over de verschillen tussen – simpel uitgedrukt – haar en onze cultuur. Hier doemt al meteen een groot probleem op: „cultuur” is voor de traditionele Indiaan een heel ander begrip dan voor ons westerlingen. Traditionelen willen als „oorspronkelijk volk” overleven. In zijn boek „God is red” definieert de briljante Sioux-jurist Vine Deluria oorspronkelijk volk („Native People”) als een gemeenschap, die wordt bijeengehouden door sacrale gebruiken, die in een ver verleden ontvangen zijn door 'n goddelijk, bovennatuurlijk ingrijpen om te worden verricht op 'n concreet aangewezen grondgebied. („Wij zijn Hopi,

omdat bij het begin van deze wereldperiode Massaa-oe ons hier – Arizona – geplaatst heeft om er voor altijd zus-en-zo te leven. Zodra we daarmee ophouden of ons land afstaan, zullen we vergaan en met ons de hele wereld”) Deze onscheidbare en nimmer te verbreken samensmelting der drie grootheden: gemeenschap – Godsspraak (vergeef me dit ongelukkige woord) – concreet territorium is voor ons westerlingen hoogst ongebruikelijk, ja zelfs pathologisch, aanleiding gevend tot grote dilemma's.

De boeken van Carlos Castaneda hebben veel bijgedragen tot de belangstelling van vooral jeugdige blanken voor Indianen. In deze, als antropologisch verslag gepresenteerde publikaties, beschrijft Carlos zijn jarenlange onderricht door de Yaqui-medicijnman Don Juan. Kenmerkend voor de cultuur van een „oorspronkelijk volk” zijn: de sterke gemeenschapszin, waarbij van elke individuele handeling verwacht wordt, dat daarmee het welzijn en voortbestaan van het volk gediend wordt; het zich sterk verbonden voelen met een aanwijsbaar grondgebied; en het zich beroepen op een Godsspraak. Op grond van deze 3 criteria (die echter ook op Indiaanse volkeren niet altijd even makkelijk toepasbaar zijn), kwam Vine Deluria in zijn bovengenoemde boek ertoe ernstige bedenkingen te uiten over de authenticiteit van Castaneda's verslag. Immers: Don Juans onderricht is puur gericht op het geven van individuele macht aan Carlos, zijn onderricht dient enkel

Carlos, geen volk; de concrete aardrijkskundige plaatsen die vermeld worden, fungeren niet als gewijde plaatsen om Godsspraak te ontvangen of te herdenken, maar zijn slechts „deuren” naar een „andere werkelijkheid”. En inderdaad: jaren en enkele „wordt vervolgd”-bestsellers later gaf Carlos Castaneda toe, nooit ene Don Juan te hebben ontmoet, laat staan er door opgeleid te zijn, maar daarentegen zijn fantasie op boeiende wijze te hebben gebruikt bij het samensmeden van feitenkennis verkregen door zijn rijkelijk van antropologen voorziene familie.

Samengevat: In hun opvatting over „cultuur” gaan traditionele Indiaanse volkeren uit van een begripsmatige 3-eenheid, die in het Westers denken over de eigen superieure en steeds meer van de wereld beheersende beschaving niet meer functioneert. Desalniettemin kan een vergelijking verhelderend werken, al is het maar om te zien, dat vrouwvriendelijke samenlevingen nog steeds bestaan, en ons wellicht een uitweg wijzen uit de dreigende situatie, waarin onze beschaving verkeert, en met haar de hele aardbol. Daarom alleen al is het bijwonen van de lezing meer dan de moeite waard. Verwacht u geen mooi geprepareerd voor-te-lezen-verhaal van mevrouw Phyllis Young. Als de meeste Indiaanse woordvoerders zal ze „uit de losse hand” praten, waarbij geïnteresseerde vragen vanuit het publiek beslissend zullen zijn voor de inhoud en richting van haar lezing. Het is daarbij verstandig ook dít te weten over de cultuur, waarin traditionelen werken: temidden van volksgenoten, die al generaties lang onder de armoedegrens leven met alle gevolgen van dien: alcoholisme, apathie en slechte voeding. Daarbij gaapt tussen de

tradities van vroeger en het streven van nu ernaar terug te keren een gat van één of twee generaties, die niets meer aan traditie deden, omdat hen verboden werd hun cultuur te beleven en omdat de levensomstandigheden zich zo razendsnel veranderd hadden, dat ze een shocktoestand veroorzaakten onder de Indianen, die als het ware tot apathie vernederd werden door deze zo plotselinge en effectieve ethnocide. De afhankelijkheid van mondelinge kennisoverdracht is een inherent zwak punt bij een „oorspronkelijk volk”: door het ontbreken van schriftelijke bronnen, waarop teruggegrepen kan worden, wordt cultuuroverdracht zeer kwetsbaar.

Phyllis Young is al jaren actief betrokken bij de strijd der traditionele Indianen. Ze is één van de oprichtsters van WARN („Women of All Red Nations”), een samenwerkingsverband van Indiaanse vrouwen uit allerlei „stammen”, dat in actie komt zodra ergens de belangen van Indiaanse vrouwen – en dus van het hele volk – bedreigd worden. De NANAI is een aktiegroep die de traditionelen wil ondersteunen door het Nederlands publiek te informeren over de situatie, waarin de Nooramerikaanse Indianen zich bevinden; door traditionele projecten financieel te ondersteunen en door pressie uit te oefenen op de Amerikaanse instanties d.m.v. brieven en petitities. Steun vanuit Europa is voor de traditionelen zeer stimulerend en gezien het feit, dat hun strijd min of meer in de binnenlandse Amerikaanse pers wordt doodgezwegen, van levensbelang. Voor meer informatie kunt u zich wenden tot Stichting NANAI, Postbus 81150, 3068 CB Amsterdam.

Michel Hermes

Thei Dols in Vijverdal

Niet alleen voor de Limburgse cabaretier Thei Dols, maar ook voor u is plaats in Vijverdal. Het psycho-medisch streekcentrum nam namelijk op 19 september een eigen theater officieel in gebruik. Daarmee is de stad Maastricht een charmant en intiem theater rijker. Het „vestzaktheaterje”, dat plaats biedt aan 175 bezoekers, is toneeltechnisch volledig ingericht en kreeg de naam Podium Posjet mee. Tot voor kort werd zelden gebruikt gemaakt van deze sfeervolle ruimte. Reden voor zeven medewerkers om de koppen bij elkaar te steken en de mogelijkheden van een eigen theater te onderzoeken. Met het vooropgesteld doel de Maastrichtse bevolking vertrouwd te maken met de psychiatrische instelling en via de aanbidding van een cultureel pakket over de drempel van het centrum heen te helpen, werden de contouren van „Podium Posjet” al vaag zichtbaar. Konfrontatie met Maastrichtse burgers zou – aldus de redenering van de initiatiefnemers – een positieve invloed kunnen hebben op de Vijverdalbewoners. Het

psycho-medisch centrum kan op een dergelijke manier uit haar isolement breken. De Maastrichtse Schouwburg vroeg men een helpende hand te bieden bij de samenstelling van het toneelaanbod. Toen de Schouwburg-medewerkers hautain weigerden, kwam men bij de directie van de Heerlense Schouwburg terecht. Het uiteindelijke resultaat is een zeer gevarieerd aanbod, dat getuigt van durf. Om een directe relatie met de instelling te leggen, zullen voorstellingen en tentoonstellingen verwant met het thema psychiatrie een belangrijke plaats innemen binnen het programma. Daarnaast is het aanbod zo breed mogelijk. Samen met het Maastrichtse Filmhuis worden elke dinsdag films vertoond. Voor de komende maanden zijn er onder meer klassieke films geprogrammeerd. Net die films die (om welke reden dan ook) vaak gemist worden. Wat te denken van: *La Strada*, *Lolita*, *Cria Cuervos* en *Le Dernier Metro*? Haal de schade in, vul de Conversatiebabbels aan! De donderdagavond is gereserveerd voor

theatervoorstellingen. „Terminus” met Teo Joling en Han Binnink. Thei Dols met zijn nieuwe voorstelling „Het Genot” en de Duo's (bekend geworden sinds hun optreden in „Het Gebaar”) zijn de komende weken te zien. Wat betreft de muzikale evenementen: de Belgische volksmuziekgroep *Rum* treden in november op, en voor de gewijde maand december is de Big Band en het Renaissance koor van het Conservatorium gekontraakteerd.

Podium Posjet belooft een welkome aanvulling te zijn op het Limburgse theaterrepertoire. De entreeprijzen worden met opzet laag gehouden. De voorstellingen variëren in prijs van vier tot tien gulden (ook hier geldt de Filmhuisledenkorting!). Alleen de ligging van Vijverdal, aan de rand van de stad, kan een bezwaar zijn. Mocht u zich de moeite willen getroosten de afstand voor lief te nemen, dan dit initiatief best wel lukken. Hou de agenda in de gaten.

Paul Pinxten

ART ATTACK

is een zaak, die gespecialiseerd is in houten en aluminium lijsten voor inlijstingen in alle maten. Het aanbod van aluminium lijsten bestaat uit ruim 60 varianten in vele kleuren.

ART ATTACK ART ATTACK

heeft een collectie van vele al of niet ingelijste kunstposters en kunstkaarten.

is gevestigd: Tongersestraat 12, Maastricht, ☎ 043-511115 en is van dinsdag tot en met vrijdag geopend van 12 tot 18 uur en op zaterdag van 12 tot 17 uur.

Limburgse kunstenaars organiseren voortaan hun eigen exposities...

Is 'n beeldend kunstenaar de aangewezen persoon om een tentoonstelling van eigen of anderzins werk te organiseren of kan hij dat maar beter overlaten aan de mensen die daarvoor officieel (de museumambtenaren) of onofficieel (de galeriehouders) gekwalificeerd zijn?

Deze vraag is aktueel sinds in Maastricht een groep kunstenaars een eigen „huis” in gebruik heeft genomen, dat behalve als ontmoetings- en actiecentrum ook als permanente expositieruimte dienst doet. De Stichting Kunstcentrum Limburg, comfortabel (en goedkoop) gehuisvest in een voormalige confectiefabriek aan Het Bassin is voortgekomen uit het verzet tegen de recente kunstshow TRAJECTA, Limburgs duurste slechtweervoorziening aller tijden.

De S.K.L. is, met andere woorden, de nettowinst van TRAJECTA na aftrek van de kosten van een kort geding en de niet geringe zielepijn die menig kunstenaar tot in lengte van dagen zal blijven kwellen, ook al wensen de gangmakers van het nieuwe kunstcentrum de affaire als afgedaan te beschouwen.

Hun blik is toekomstgericht en het centrum is opengesteld voor iedere, professionele kunstbeoefenaar in Limburg, TRAJECTA-deelnemer of niet. De overheid, waartegen men recentelijk nog massaal te hoop liep, is nu tot gesprekspartner verheven. Om de ambtenaren c.q. autoriteiten, aanwezig op de buitengewoon drukke opening van het Kunstcentrum, niet te bruuskieren, hadden de voorzitter, de secretaris en de penningmeesteresse van de S.K.L. hun opeenvolgende toespraken zorgvuldig ontdaan van het sleutelwoord TRAJECTA. Het zal met diplomatie, met takt te maken hebben, maar het deed wel komisch aan. Het Kunstcentrum Limburg

afficheert zich nadrukkelijk als een dienstverlenende, „niet gouvernementele” instelling op het gebied van de beeldende kunst. Bovendien wil men gaan sleutelen aan (citaat): „...de ontwikkeling van een breed algemeen kunst- en cultuurbeleid”.

En dat liefst in de grootst mogelijke onafhankelijkheid van de overheid, die immers een klimaat instandhoudt, waarin de even tragische als dure misser TRAJECTA kon gedijen. Maar hoe onafhankelijk is de SKL als ze voor haar start en voortbestaan geheel en al is aangewezen op de subsidiepotten van een provinciaal bestuur, dat behalve voor „de stunts van Kremers” weinig overheeft voor experimenten die buiten het officiële circuit tot ontwikkeling komen. Op papier ziet het er prima uit: zowel de provincie Limburg als de gemeente Maastricht hebben een subsidie van twintig mille in het vooruitzicht gesteld. Voorlopig kan men aan Het Bassin de deurwaarders buiten de deur houden, maar wat als de

centen op zijn? Zullen beide overheden andermaal in de buidel tasten? Ondanks die uiterst onzekere toekomst is het Kunstcentrum Limburg voortvarend van start gegaan met een tentoonstelling die alle sporen draagt van de snelheid waarmee de riante ruimte (800 m²) moest worden opgelapt en ingericht. Op verzoek van het SKL-bestuur hebben vier Limburgse kunstenaars 23 exposanten aangezocht, van wie sommigen met slechts één werkstuk vertegenwoordigd zijn, te weinig om ook maar het begin van een indruk te krijgen. Een duidelijke lijn is in de expositie niet te ontdekken. Met één hartverwarmende uitzondering: de schitterende pijpenla waar de keuze van Dré Devens hangt en staat. Skulpturen, tekeningen en foto's van Mieke Roorda, Har Voogt, Kees Wevers, Jan Goossen, Faan Olgers en Wim Roose, bijeengebracht onder de noemer „Konstruktivisten + Rationelen”. In de hal hangt zegge en schrijve één (slecht belicht) doek van Toon Teeken. (Wie

meer van hem wil zien moet helemaal naar Vlissingen, naar Galerie Marquis). In dezelfde gang twee sfeervolle interieurs van Jan Tullemans uit Weert en moderner werk van Jaap de Graaf die, dat bleek al op TRAJECTA, Reinier Lucassen zeer bewondert. In de grote zaal, die door het lage plafond een heel aparte sfeer ademt en daarom zeer geschikt lijkt voor performances en andere voorstellingen, hebben enkele Maastrichtenaren (Harrie Dister, Gaston Klein, Jean P. Zoetbrood) decoraties aangebracht die ik me niet meer voor de geest kan halen. Elders in het gebouw zijn scènes uit een Belgisch abattoir te zien van de hand van Theo Elfrink en Jo van Dreumel: bijna abstracte schilderijen en tekeningen, waar het bloed als het ware vanaf druïpt. Frans Smeets uit het Noordlimburgse Broekhuizen, een van de vier samenstellers van deze eerste SKL-tentoonstelling, verrast met kleurige stillevens boordevol „verloren vruchten”.

Wat nog aan kale wanden overbleef mocht de eveneens in Broekhuizen woonachtige Mariette Bruning vullen met strenge wandkleden. Het zwakste onderdeel, tegelijk het meest internationale, werd vanuit Vaals aangesleept. Rond het tijdschrift Visage heeft zich daar een groepje Duitsers en Nederlanders verzameld dat zich ogenschijnlijk in de tijdgeest vergist heeft. Een heus environment (1 tafel, 6 stoelen), een schilderijtje, een etsje, een tekening, een applicatie, foto's en warempel, ik waande ze uitgestorven: een heerlijk gekneusd colablakje. Dit alles uitgestlad onder het motto: „werk in uitvoering”. Inderdaad. De vraag die ik in het begin van dit verhaal heb opgeworpen zal ik over ruim een jaar op deze plek maar al te graag beantwoorden. Ik hoop tenminste dat het Kunstcentrum Limburg dan nog bestaat.

J.P. Heyen

Agenda

Stadsschouwburg

Zaterdag 1 oktober om 22.00 uur: „De man van La Mancha”, musical van Dale Wasserman en Joe Darion door de Nederlandse Opera-stichting.
Vrijdag 7 oktober om 20.00 uur: „Geschichte eines Pferdes”, toneelstuk naar de beroemde vertelling van Tolstoj door de Eurostudio (Duitstalige voorstelling).

Filmhuis Maastricht

Donderdag tot en met woensdag 28 september om 20.00 uur: „Come back to the 5 & dime, Jimmy Dean, Jimmy Dean” van Robert Altman.
Donderdag 29 september tot en met woensdag 5 oktober om 20.00 uur: „Satyricon” van Federico Fellini. Om 22.30 uur: „Krieg und Frieden” van Schlöndorff en Kluge.
Van donderdag 6 oktober tot en met woensdag 12 oktober een Luis Bunuel-programma.
Donderdag 6 oktober om 20.00 uur en 22.00 uur: „Un chien Andalou/L'Age d'or”.
Vrijdag 7 oktober om 20.00 uur en 22.00 uur: „El angel exterminador”.
Zaterdag 8 oktober om 20.00 uur en 22.00 uur: „Viridiana”.
Zondag 9 oktober om 20.00 uur en 22.00 uur: „Belle de jour”.
Maandag 10 oktober om 20.00 uur en 22.00 uur: „Los Olvidados”.
Dinsdag 11 oktober om 20.00 uur en 22.00 uur: „Simon del desier to” en „Las Hurdes”.
Woensdag 12 oktober om 20.00 uur en 22.00 uur: „Cet obscur objet du desir”.

Bonnefantenmuseum

Van 16 september tot en met 30 oktober: „Minckelers, 200 jaar gas”.
Van 16 september tot en met 9 oktober: „Ontwerpen voor de industrie 2, Occé”.
Van vrijdag 16 september tot en met 12 oktober: Paul Groot.

Galerie Noortman en Brod

Tot en met 8 oktober: Verkooptentoonstelling van 20-eeuwse Hollandse schilderijen en aquarellen.

Galerie Red en Blue

tot 14 oktober: Metakwadranten van Atilla Kovács.

Bonnefantencomplex

Oktober: tentoonstelling „Kun je woorden verbranden?” over de boekverbranding in Nazi-Duitsland in 1933.

Genk Limburghal

Zaterdag 1 oktober: Doe Maar.
Zondag 9 oktober: Kid Creole and the Coconuts.

Podium Posjet (Vijverdal)

Tot en met 30 september: tentoonstelling „Alle Gekken Kijken”, de geschiedenis van de patiëntenbeweging (personeelslounge).
Dinsdag 11 oktober om 20.00 uur: Film „Lightyears away” van Alain Tanner.
Donderdag 13 oktober: de Duo's met „Ter illustratie” (f 10,-), aanvang 20.00 uur.
Dinsdag 18 oktober om 20.00 uur: film „Le dernier métro” van Francois Truffaut.

Studium Generale

Dinsdag 4 oktober Aula RL om 20.00 uur: Lezing over de geschiedenis van de gezondheidszorg in relatie met de politiek door B.S. Polak, huisarts-geneeskunde gemeentelijke Universiteit Amsterdam.
Dinsdag 11 oktober Aula RL om 20.00 uur: Forumdebat over de politieke aspecten van de praktijk van de huisarts.
Donderdag 13 oktober Aula RL om 20.00 uur: Lezing „Indianen, ze zijn er nog” door Phyllis Young van de Hunkpapa-Siouxindianen.

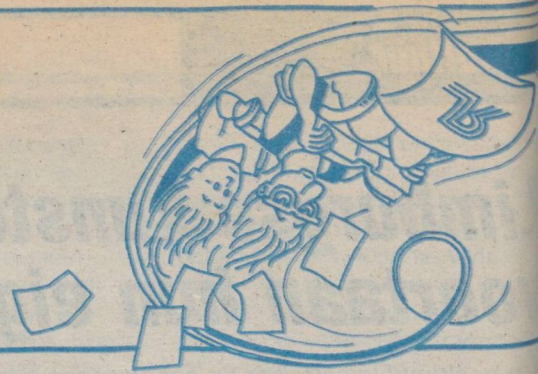
Kunstcentrum Limburg

Kunstcentrum Limburg, Het Bassin 21, Maastricht. Expositie 23 kunstenaars tot en met 31 oktober. Dagelijks van 10 tot 17 uur en 's zondags van 12 tot 17 uur.

Satyricon, het onvolprezen meesterwerk van Federico Fellini, draait van 29 september tot 5 oktober in het Filmhuis.

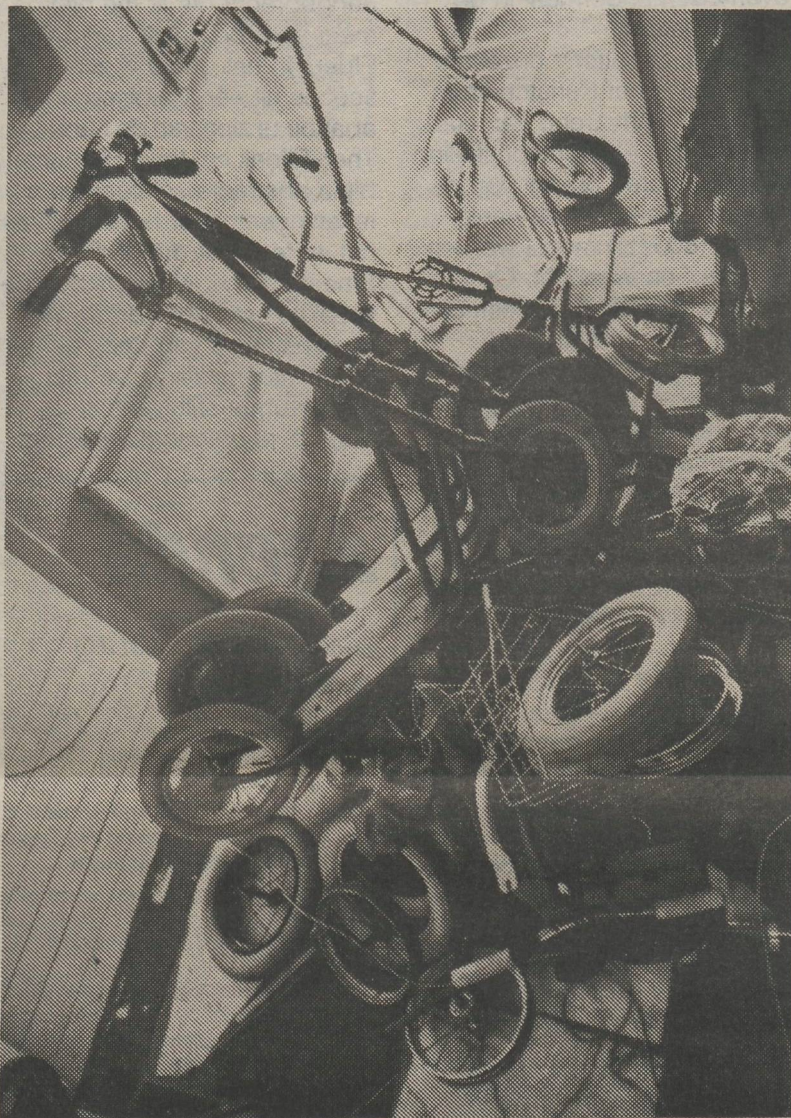

M'n step, m'n step, ik ben zo blij dat ik 'm heb

Omdat dit blad – nog – geen sportverslaggever kent, besloot ik mij zaterdag 17 september tegen vijven naar het Vrijthof te begeven. In ieder geval leek ik – zijnde het minst sportieve redactielid – uitstekend op mijn plaats bij de zinderende apotheose van de zesde Steptour door Nederland; want zoals u zich Mart Smeets niet kan voorstellen rennend achter een voetbal aan, zou ik mijzelf niet één-twee-drie zien staan op een treeplankje tussen twee 12½ x ¼ inch autopedbandjes.

Toen de koploper tegen zessen opdook uit de Grote Staat en koers zette naar de door sponsors omringde muziektent op het Vrijthof hadden de équipes uit Amsterdam, Utrecht, Groningen, Breda, Eindhoven, Wageningen en Maastricht zo'n krappe 150 kilometer weggestept. Het parcours van de Tour voerde van Utrecht via Amerongen naar Wageningen, de bakermat van het Nederlandse stepdom. De tweede etappe leidde van de Landbouwhogeschoolzetel via een door vele deelnemers vervloekte Waaldijk naar Nijmegen, waar 's middags op het traject Groesbeek-Nijmegen nog een ploegentijdrit werd verreden. De derde dag liep de route van St. Oedenrode naar Eindhoven, een stepstad in opkomst. De laatste loodjes voerden ten slotte van Valkenburg langs Eijsden naar de Maastrichtse Champs Elysées, het Vrijthof. Uitgeput, veelal met krijt witte gezichten getroffen door striemende slagregens, met betonnen kuiten en ontvelde enkels (één van de beruchte stepblessures die soms zo hard kunnen aankomen dat er sprake

moet zijn van hechtingen waarna de deelnemer het veld noodgedwongen zal moeten verlaten, wat ook deze Tour weer gebeurd is) werden de laatste meters tot de finish afgelegd. Winnaar werd de Eindhovenenaar Kees Hoving. Hiermee was de niet-Maastrichtse inbreng in de toppen van de klassementen op, want in het ploegenklassement stonden Avanceerders B, nummer één, evenals in het

ploegenpuntenklassement. Beste dame was de eveneens Maastrichtse Djoeko van Dale, terwijl Arjan van den Hurk (eerste in het bergklassement) en René Kampmeijer (beste sprinter) ook in deze contreien hun domicilie houden. Desgevraagd deelden Marcel Hilwig en Jan Mokkenstorm (twee leden van het Organisatiecomité) mij 's avonds op het stepfeest de reden van dit succes mee: „Je

moet je natuurlijk realiseren dat we al drie jaar met twee ploegen aan de steptour meedoen, dan kweek je kader hè. Nee, het is nog niet bekend wie de Tour het volgend jaar zal organiseren. Wij wisten het vorig jaar al zeker dat we het dit jaar zouden doen, en hebben dat toen op het stepfeest bekend gemaakt. Het is nu maar de vraag wie zich als organisator bekend zal maken. Overigens is onze organisatie ook niet vlekkeloos verlopen, maar kennelijk hebben we onze foutjes goed verborgen, want ik moet zeggen, ik ben echt sprakeloos over de talrijke spontane dankwoorden die ons zojuist hebben bereikt. Inderdaad lieten alle deelnemende steppers zich unaniem lovend uit over de organisatie uit Maastricht. Zo ook de Amsterdamse ploeg Steppin' Out van Marja, Tanja en Lilian (die voor de tweede maal derde in het damesklassement werd): Marja: „Een héél groot compliment aan de organisatie, het was formidabel!” Tanja: „Er was zelfs een heel team fysiotherapeuten, uit Den Bosch. En twee toerartsen, dus we zijn niet geblesseerd. Nou ja, wel spierpijn natuurlijk.”

Zijn jullie moe?

Lilian: „Nou, het valt wel mee hoor. Ik denk dat ik morgen wel weer op de step zou kunnen”.

Terug naar huis?

Lilian: „Da's een beetje té hè. Want uiteindelijk voel je je kuiten wel hoor”.

Marja: „Steppen, spierpijn en lol. Dat was het!”

Die lol werd om kwart voor drie 's nachts, toen de muzikanten van de Jan Van Dale-Band (voor de gelegenheid Stepband) ermee ophielden, nog eens dubbel en dwars uit de kast gehaald. Op zowat alle meezingers werd een nieuwe steppende tekst gemaakt en al ras bevond zich in het Kruithuis een hossende massa sportlieden. Spierpijn? Gedeukte enkels? Welnee: feest, lol, dat is het!

Evelyne de Leeuw

genomen naar een rokerig bovenzaaltje...

Café

Enfin, men hoopt dit probleempje tegen 10 oktober uit de weg geruimd hebben om Richard Wagemans van het Advocatenkollektief Maastricht en Hans Philipsen – welbekend professoraal spreker – aan de bar een discussie te kunnen laten aangaan over „Het Verschijnsel Student”. Wedden dat ze tot de slotsom komen dat dat verschijnsel in Zuid-Limburg niet optreedt?

Politiek

Enkele weken geleden deed een nieuw verschijnsel bewoners van de RL even de wenkbrauwen optrekken: Het Politiek Café. Volgens de organisatoren is de belangstelling voor „De” politiek onder studenten danig tanende. Op de hoogte raken of blijven lijkt frusterend, vermoeiend en futtiet te zijn. Om nu het euvel van het aandacht moeten luisteren in een rokerig bovenzaaltje naar de één of andere lijsttrekker of gekleurde politiek commentator te omzeilen, hebben de organisatoren (natuurlijk weer van NSEM, welke

studentenclub is er politiek bezig?) gedacht informatieverwerving en een gemoedelijke borrel te combineren. En dus troffen zo'n 25 belangstellenden elkaar op zes september in de Kokokroeg om met politicoloog Rudi Andeweg (tevens part-time Haags ambtenaar, die zich haastte te vermelden dat hij hier op puur persoonlijke titel sprak) eens te babbelen over het thema „Vertrouwen in de Politiek”. Deze aardige opener maakte duidelijk dat men politici wantrouwt („Ze” zijn nooit geïnteresseerd in de gewone man, maar alleen in de grote lobby's als bedrijfsleven, en

de pers) maar aan de andere kant vrijwel blind vaart op het politiek systeem. Al pratend kwam men tot de ontdekking dat het Nederlandse politiek systeem niet geschikt is voor het maken van harde keuzes: wel/geen kruisraketten, abortus, en in 1948 al: wel/niet terugtrekken uit Nederlandsch Oost-Indië. Wat dat betreft lijkt het Engelse systeem – hoe oneerlijk ook – beter geschikt.

Kleine dissonant op deze avond was dat het Café pas ná de Politiek kwam: omdat men bij Koko niet voldoende op de hoogte was, was het onmogelijk om in de kroeg te keuvelen (de flipperkast kon of mocht niet uit) en werd de wijk

MA LAISE

Telefonade

„Spreek ik met de universiteit? Mevrouw Laise aan de lijn.”

„Ja, ik wilde u vragen of u Bertram even uit de klas kan halen.”

„Wát zegt u? Hoe bedoelt u, onderwijsgroepen?”

„Hee, ho even, ik wil helemaal niet doorverbonden worden! Hola...”

„Juist ja. Wel, mevrouw van Voorlichting, ik hoor zonet dat onze Bertram in 'n klas onderwijsgroep heeft, en kan u hem er eventjes uithalen, want...”

„Verdikke, wie krijg ik nou dan weer. Onderwijsburo? Ah, het hoofd der school!”

„Met mevrouw Laise. Moet u eens luisteren, u bent nu al de derde die ik aan 't apparaat krijg, en ik verwacht dus wel dat u onze Bertram uit die groepsklas haalt, want...”

„Waarom niet? Moet u horen, ik begin me nu goed kwaad te maken! Ik kom vanmorgen zijn kamertje binnen om zijn bed op te maken en raad 's wat ik daar vind...”

„Rommel? Wat heet! Een chaos, een vuilnisbelt, een mestvaalt, je reinste illegale stortplaats! Maar moet u luisteren, ik heb zeven kinderen op de wereld gezet en opgevoed, dus wat rotzooi ben ik wel gewend; nee, dat was het ergste nog niet. Raad nog maar eens een keertje...”

„U wilt zich er niet inmengen? Zeg, ú dat, als hoofd der school?”

„Nou, dant bent u dat niet, maar geeft Bertje toch zijn opleiding, nietwaar!? En daarom vind ik ook dat u er recht op heeft om te weten wat zich daar op ons kamertje heeft afgespeeld.”

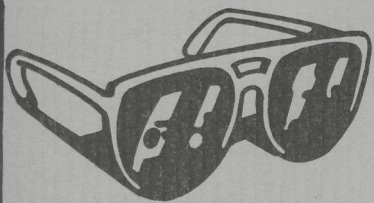
„Goed dan: Nadat ik mij met zwabber, bezem, een pot Vim en emmers heet water een weg gebaad had tot zijn bed wierp ik een blik. Eerst dacht ik dat hij er zelf nog inlag, en ik wilde hem er net uitsleuren toen ik me bedacht dat hij kort daarvoor samen met mij ontbeten had en weg ging. Toen dacht ik dat het een teddybeer was, zo'n kunt in den vreemde kan behoefte hebben aan een houvast niet? Maar teddybeeren bewegen niet uit zichzelf! Ik trók de dekens weg, en wát lag daar! Een vrouw! Nou ja, meisje!”

„Wát? Wóedend ben ik! Hij had eerst wel 's kunnen voorstellen! Maar geef 'm nou snel, want ik moet hem feliciteren.”

STUDIUM GENERALE

RIJKSUNIVERSITEIT LIMBURG, TONGERSESTRAAT 53 MAASTRICHT TELEFOON 043/888302 of 310
 JAARGANG 2-NUMMER 2 - SAMENSTELLING: JACQUES REINERS, YVONNE STEVENS, -VORMGEVING: AUDIOVISUELE DIENST - DRUK REPROGRAFIE RL

Politiek en Gezondheidszorg

Van 4 t/m 20 oktober a.s. organiseert het bureau Studium Generale op initiatief van studenten en medewerkers van de medische faculteit een programma over Politiek en Gezondheidszorg. Het programma ziet er als volgt uit:

dinsdag 4 oktober (Aula)

De geschiedenis van de gezondheidszorg in relatie met de politiek.
 Algehele inleiding door B.S. Polak, huisartsgeneeskunde Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam.

dinsdag 11 oktober (Aula)

Politieke aspecten van de praktijk van de huisarts.
 In een forumdebat komen de volgende vragen aan de orde:

- heeft gezondheid(szorg) met politiek te maken?
- dient een huisarts zich met politiek bezig te houden?
- op welke wijze moet hij aan deze politieke activiteit vorm geven?

Deelnemers aan het forum zijn: F. Nijhuis, medische psychologie RL en tevens voorzitter van het forum.

A.W. Kessener, huisarts te Helmond.

D. Schepel-Beudeker, huisarts te Gulpen

M. Meijer, huisartsgeneeskunde VU te Amsterdam en tevens gestichtsarts in de vrouwentoren van de Bijlmerbajes.

F. van de Berge, huisarts bij het gezondheidscentrum Geneeskunde van het Volk te Genk, België.

donderdag 20 oktober (Kleine Comedie waarschijnlijk)

Macht en onmacht van de patiënt/consument in de gezondheidszorg. Tussen de structuurnota van Hendriks en de WVG heeft zich in gezondheidsland zo op het oog een tamelijk revolutionaire verandering voltrokken: de patiënt/consument begint mee te mogen praten.

Medezeggenschap, bezuinigingen, volksverzekering, technocratisering zijn een aantal thema's die aan de orde komen tijdens een forumdebat waaraan onder meer de volgende personen en instanties zullen deelnemen:

F. van Wijmen, gezondheidsrecht RL, voorzitter van het forum

H.C. v.d. Hoeven, AZIVO te Den Haag

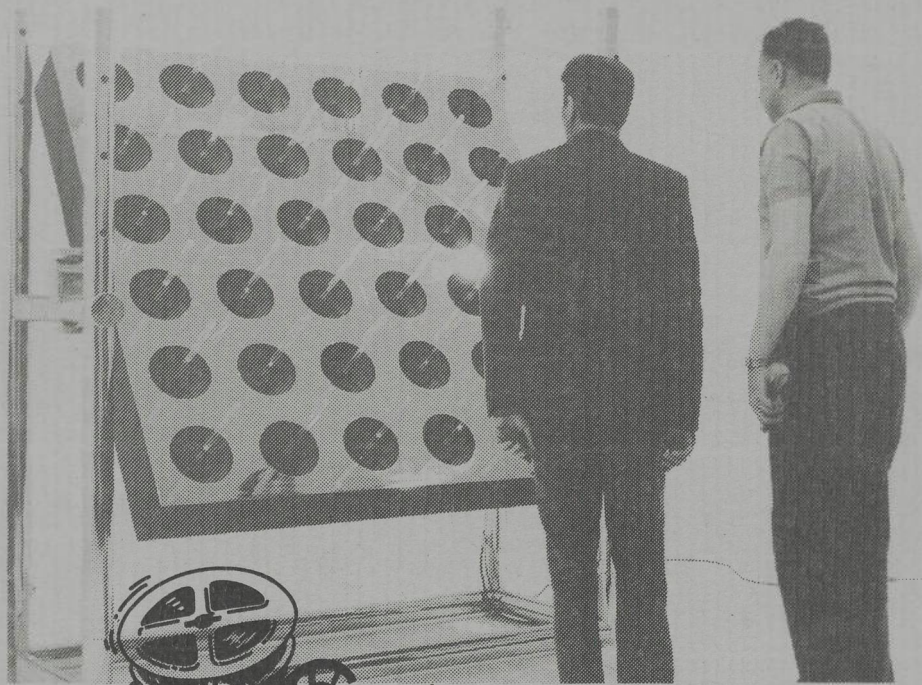
J. v.d. Wilk, Landelijk Patiënten/Consumenten Platform

KNMG

FNV

Medische Journalistiek

Landelijke politiek

Film en experiment

In samenwerking met de Stadsacademie voor Toegepaste Kunsten organiseert het Studium Generale in de maanden oktober 1983 t/m april 1984 maandelijks één avond met een aantal experimentele films. In totaal zal het programma bestaan uit zeven avonden tijdens welke de volgende vijf onderwerpen aan bod zullen komen:

1. film en elektronische muziek (26 oktober en 14 december)
2. experimentele animatiefilm (30 november en 25 januari)
3. film en collage (29 februari)
4. experimentele speelfilm (28 maart)

5. undergroundfilms (25 april)
 Het programma start op 26 oktober met de volgende films:

- poème électronique, Le Corbusier en Edgar Varèse, 1958

- filmproject één, Frits Weiland, 1970

- filmproject twee, Frits Weiland, 1975

- begeitscene zu einer licht-spielmusik, Frits Weiland, Schönberg, 1975

- geluid ↔ kijken, Raaijmakers, Struycken en Bruynel, 1971

De maker van aantal op deze avond te vertonen films, Frits Weiland, zal op deze avond een inleiding houden.

Indianen, ze zijn er nog

In het verleden heeft het Studium Generale aandacht geschonken aan de autochtone bevolkingen van Australië, Nieuw-Zeeland en Guatemala. Wij zetten deze korte traditie dit najaar voort met een avond die gewijd is aan de indianen in de Verenigde Staten.

Voor deze themaavond welke plaatsvindt op donderdag 13 oktober, is mevrouw Phyllis Young uitgenodigd.

Zij is een Hunkpapa-Sioux, afkomstig uit Standing Rock, South Dakota. In 1973 nam zij deel aan de bezettingsactie van Wounded Knee. Deze actie is van veel betekenis geweest voor de herleving van het Indiaans bewustzijn en de wil om als volkeren met een eigen cultuur te overleven.

Phyllis Young maakt deel uit van WARN, Women of All Red Nations, een soort samenwerkingsverband van vrouwen van allerlei Indiaanse volkeren.

Enige tijd geleden heeft zij aan de VN-conferentie over racisme en apartheid deelgenomen.

In haar lezing zal ze ingaan op de volgende onderwerpen: sociale en culturele verschillen tussen de beschaving van de Indianen en de Westerse beschaving en het functioneren van de gezondheidszorg bij de Indianen.

agenda

DINSDAG 4 OKTOBER AULA 20.00 UUR

Lezing: De geschiedenis van de gezondheidszorg in relatie met de politiek
 B.S. Polak, Huisartsgeneeskunde Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam

DINSDAG 11 OKTOBER AULA RL 20.00 UUR

Politieke aspecten van de praktijk van de huisarts (forumdebat)

DONDERDAG 13 OKTOBER AULA RL 20.00 UUR

Lezing: Indianen, ze zijn er nog
 mw. Phyllis Young van de Hunkpapa-Sioux indianen

DONDERDAG 20 OKTOBER (WAARSCHIJNLIJK KLEINE COMEDIE) 20.00 UUR

Macht en onmacht van de patiënt/consument in de gezondheidszorg (forumdebat)

DINSDAG 25 OKTOBER AULA RL 20.00 UUR

Lezing: Kemoorlog en kernbepapening
 Frank Bamaby, gastdocent polemologie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam

WOENSDAG 26 OKTOBER AULA RL 20.00 UUR

Lezing: Film en elektronische muziek
 Frits Weiland, Sonologisch Instituut, RU te Utrecht

DONDERDAG 27 OKTOBER AULA RL 20.00 UUR

Lezing: De rol van de vredesbeweging met betrekking tot de legitimering van bewapeningsprocessen
 Leon Wecke, Studiecentrum voor Vredesvraagstukken, Katholieke Universiteit van Nijmegen

DINSDAG 1 NOVEMBER AULA RL 20.00 UUR

Lezing: Ontwikkeling en ontwapening
 Toqob Nah Tipoteh, Liberia, ex minister van planning en Economische Zaken

Vredesproblematiek

In samenwerking met de Vredeswinkel te Maastricht en de Nederlandse Vereniging voor Medische Polemologie, afdeling Zuid-Limburg, organiseert het Studium Generale in de week dat in Den Haag de grote landelijke vredesdemonstratie plaatsvindt, een aantal lezingen over onderwerpen uit de polemologie (leer van het ontstaan van oorlogen).

Het is de bedoeling om in samenwerking met andere universiteiten in het kader van de zogenaamde Interuniversitaire Vredesdagen met regelmaat aandacht te besteden aan de kwestie van oorlog en vrede en met name die raakvlakken onder de loep te nemen die er zijn met onderzoeks- en onderwijsprogramma's aan de RL. In het programma dat van 25 oktober t/m 1 november plaatsvindt komen een aantal meer algemene onderwerpen aan bod. Voor het programma wordt u verwezen naar de agenda.